

ДІАГНОЗУВАННЯ ПЕРЕДУМОВ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ

МЕНЬСКА МІСЬКА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА Чернігівська область, Корюківський район

Підготували: **Радослав Шарлея, Андрій Кавунець**

на замовлення Фонду Розвитку Місцевої Демократії
у рамках проєкту «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність
(DOBRE)»,

фінансованого USAID

Decentralization Offering Better Results and Efficiency (DOBRE)

Березень, 2021 р. (актуалізація – жовтень 2021 р.)

Цей звіт став можливим завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Зміст є відповідальністю Фонду Розвитку Місцевої Демократії (FRDL) і не обов'язково відображає точку зору USAID чи уряду Сполучених Штатів.

This document is made possible by the generous support of the American people through the United States Agency for International Development (USAID). The contents are the responsibility of Foundation in Support of Local Democracy and do not necessarily reflect the views of USAID or the United States Government.

ЗМІСТ

Найважливіші висновки з дослідження	3
1. Методологія проведення діагностики ситуації в громаді	3
2. Вступ – коротка характеристика громади	5
2.1. Найважливіші дані про громаду.....	5
2.2. Вступна інформація про місце реалізації дослідження.....	9
2.3. Історія громади.....	10
2.4. Основні чинники, що визначають якість життя в громаді.....	11
2.5. Економічна ситуація громади.....	13
2.6. Бюджет громади – джерела фінансування, основні напрямки видатків.....	15
2.7. Стан навколишнього середовища, екологія, пам’ятки.....	19
2.8. Характеристика місцевої спільноти.....	20
2.9. Форми суспільної активності.....	20
2.10. Місцеві традиції, суспільно-культурні заходи, значення культури для місцевої спільноти.....	21
2.11. Становище жінок у місцевій громаді.....	21
2.12. Умови та перспективи проживання у громаді з точки зору місцевої молоді.....	22
2.13. Комунікація громади з мешканцями.....	24
3. Процес об’єднання – генеза і перебіг	24
3.1. Процес об’єднання громад в одну громаду.....	24
3.2. Проблеми, пов’язані з процесом об’єднання.....	25
3.3. Найбільші / найважливіші виклики, пов’язані з процесом об’єднання.....	25
3.4. Досвід функціонування об’об’єднаної громади.....	25
4. Громада – характеристика виконавчого органу та надаваних послуг	27
4.1. Публічні послуги.....	27
4.2. Адміністрація місцевого самоврядування.....	35
5. Проблеми і потреби самоврядної громади	38
5.1. Інфраструктура.....	38
5.2. Економіка і ринок праці.....	39
5.3. Природне середовище.....	40
5.4. Суспільний розвиток.....	40
6. Місцеві потенціали	42
6.1. Потенціал адміністрації.....	42
6.2. Економічний та екологічний потенціал.....	42
6.3. Потенціал мешканців.....	43
7. SWOT аналіз	44
8. Матеріали, що використовувались під час формування Діагнозу	50
9. Список співрозмовників	50
Додаток 1. Перелік освітніх закладів	51
Додаток 2. Перелік закладів культури	54
Додаток 3. Перелік закладів охорони здоров’я I рівня	57

Найважливіші висновки з дослідження

Менська громада в сучасному, остаточному форматі була утворена 25 жовтня 2020 року. Вона розташована в північній частині України, в північній частині Чернігівської області, Корюківському районі, над річками Мена та Десна. Площа громади становить 1.026,1 км², з яких 78% використовується в сільськогосподарській діяльності. Ліси займають лише 9% території громади.

Через громаду проходить траса «Чернігів – Новгород-Сіверський» (і далі до кордону з Росією). Також є залізнична лінія з двома станціями. Відстань до районного центру – 31 км, до обласного центру – 69 км, до Києва – 208 км. Відстань до кордонів з Росією та Білорусією становить 70-90 км.

До складу громади входить 39 населених пунктів (з яких багато дуже невеликих сіл) та 20 колишніх сільських рад, загальна кількість мешканців - 27.023. Адміністративним центром громади є місто Мена, в якому проживає 11.476 мешканців. Характерною особливістю громади є її значна площа та низька щільність проживання. Через інколи суттєві відстані до адміністративного центру громади, поганий стан доріг та відсутність внутрішнього пасажирського сполучення виникають серйозні проблеми з мобільністю мешканців громади.

Серйозною проблемою є зменшення кількості мешканців та старіння населення громади – натуральний приріст та сальдо міграції є від'ємними, біля 30% мешканців має вік понад 60 років.

Значна кількість мешканців працює в бюджетній сфері, але важливу роль також відіграють сільське господарство (рослинництво та тваринництво) та промисловість. На території громади працює кілька середніх сільськогосподарських підприємств та виробничих фірм (сир, мінеральна вода, гофрокартон, підприємство з ремонту та утримання доріг).

Рівень безробіття досить високий на сільських територіях, що є наслідком обмеженої кількості робочих місць, низьким рівнем заробітків або просто небажанням займатись професійною діяльністю.

До послуг мешканців є багато об'єктів та послуг в сферах культури і освіти, охорони здоров'я та соціальної допомоги, але більшість комунальних будинків є занадто великою для актуальних потреб громади та вони вимагають значних ремонтів та оснащення. В першу чергу модернізуються школи, бібліотеки та лікарня.

Якщо йдеться про інфраструктуру, то головною проблемою є поганий стан місцевих доріг та незначний відсоток забезпечення водопостачанням та водовідведенням, а також часто поганий рівень доступу до Інтернету. Система вивезення та захоронення сміття функціонує лише частково (переважно тільки в Мені).

Населення громади етнічно однорідне, на цьому фоні немає жодних конфліктів, але рівень внутрішньої інтеграції в громаді є низьким.

Організована суспільна активність мешканців є невисокою, але стає все більше ініціатив знизу.

Майбутнє громади необхідно формувати в поступовому переведенні традиційного сільського господарства в інноваційне та екологічне з розвинутою малою і середньою переробкою.

Громада також має значний природний та культурний потенціал, які можуть стати основою для розвитку туристичної сфери.

1. Методологія проведення діагностики ситуації в громаді

Дані, що використовувались при оформленні діагностики, було отримано в такий спосіб:

- Інтерв'ю (зустрічі та дискусії в групах від однієї до кільканадцяти осіб) – як безпосередньо в громаді, так і онлайн;
- Місцеве бачення (адміністрація громади та старостати, структурні підрозділи і комунальні підприємства);

- Збирання статистичних даних з громади: інтернет-сторінка громади, заявка до програми DOBRE, наявні в громаді програмні та стратегічні документи, різноманітна інформація, підготовлена в громаді;
- Протягом всього часу оформлення діагностики здійснювався активний контакт через електронну пошту та телефон.

Нижче представлено список проведених зустрічей:

4 лютого (четвер):

- Зустріч з керівництвом громади (голова ради, заступники, керівники відділів – обговорення плану проведення візиту);
- Зустріч в Публічній бібліотеці (відділ культури, спорту);
- Окремі зустрічі: Територіальний центр, відділ освіти, економіки, фінансів, музей, головний архітектор громади.

5 лютого (п'ятниця):

- Зустріч робочої групи (обговорення окремих елементів діагностики);
- Візит до Покровського старостинського округу (старостат, школа, бібліотека);
- Візит до Макошинського старостинського округу (старостат, МПК, будинок культури – спортивні секції, бібліотека, гуртки).

19 березня (п'ятниця):

- Зустріч з робочою групою;
- Зустрічі з окремими відділами адміністрації громади – комунальне господарство, фінанси, архітектура, заступник голови.

20 березня (субота)

- Зустріч з Молодіжною радою;
- Візити до закладів громади – бібліотека, садочок, стадіон;
- Підсумкова зустріч з заступником голови.

Коментарі та висновки з проведених зустрічей:

- Зустрічі в лютому було проведено в громаді українським експертом. В найважливіших з них польський експерт взяв участь онлайн;
- В березні безпосередньо в громаді участь в візиті взяли обидва експерти проекту;
- Всього в зустрічах взяло участь кілька десятків учасників;
- В усіх зустрічах брав участь заступник голови громади;
- Всюди консультанти зустріли приємний і відкритий прийом. Організація зустрічей була гарною, не зауважено жодних проблем;
- Велика кількість поєднаних колишніх сільських рад та населених пунктів, а також остаточне формування лише після виборів організаційної структури громади спричинили певні складності в отриманні окремих даних (їх невідповідність та недостатність), але в підсумку вдалось отримати всю необхідну інформацію.
- В представленому далі документі Діагнозу включено всі дані, які було можливо зібрати та проаналізувати протягом часу, передбаченого «Методологією опрацювання/приготування Діагнозів».

2. Вступ – коротка характеристика громади

2.1. Найважливіші дані про громаду

№	Інформація про громаду	Просимо заповнити та подати джерело і дати інформації	Зауваження, коментарі
1.	Дата створення територіальної громади	А) Дата рішення про створення ОТГ: Рішення Менської міської ради сімнадцятої сесії сьомого скликання «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 22 грудня 2016 року Б) 13.05.2020, №564-р – рішення КМУ про затвердження Перспективного плану формування територій громад Чернігівської області	
2.	Дата проведення перших виборів в територіальній громаді	А) Дата перших виборів в форматі ОТГ: 30.04.2017 року Б) 25.10.2020 року	
3.	Місцезнаходження (область, район)	Чернігівська область, Корюківський район	
4.	Відстань в км:	– від районного центру – 31 км; – від обласного центру – 69 км; – від Києва – 208 км	
5.	Площа в км ²	1.026,1 км ²	
6.	Кількість колишніх рад, що включені до громади, а також кількість всіх населених пунктів	А) На момент створення ОТГ - 17 рад, 33 населені пункти; Б) Розширення ОТГ – не було В) Після 25.10.2020 р. приєдналися 4 ради та 6 населених пунктів – зараз визначено 20 старостинських округів та 39 населених пунктів	
7.	Перелік населених пунктів, що входять до складу громади (просимо підкреслити населені пункти, де знаходились ради)	м. Мена, смт.Макошине, с. Остапівка, с. Бірківка, с. Блистова, с. Дерепівка, с. Величківка, с. Вільне, с. Дягова, с. Киселівка, с. Комарівка, с. Прогрес, с. Куковичі, с. Загорівка, с. Овчарівка, с. Куковицьке, с. Ліски, с. Майське, с. Максаки, с. Луки, с. Осьмаки, с. Семенівка, с. Синявка, с. Слобідка, с. Стольне, с. Дмитрівка, с. Лазарівка, с. Черногорці, с. Ушня, с. Дібрівка, с. Феськівка, с. Садове, с. Нові Броди, с. Волосківці, с. Степанівка, с. Покровське, с. Данилівка, с. Веселе, с. Городище	
8.	Населення територіальної громади	Станом на 01.01.2021 року – 27.023 осіб	Інформація громади
9.	Структура населення (в цілому по територіальній громаді):	Вікова структура населення: 0–5 – 1.102 (4,1%) 6–14 – 2.425 (9%) 15–18 – 1.026 (3,8%) 19–25 – 1.837 (6,8%) 26–35 – 3.050 (11,3%) 36–60 – 9.627 (35,6%)	

		61 і старше – 7.956 (30,4%) Структура населення за статтю: Чоловіки – 12.539 (46,4%) Жінки – 14.484 (53,6%) Групи мешканців, що потребують підтримки: <ul style="list-style-type: none"> • ВПО/Біженці – 132 • Особи з інвалідністю – 816 • Пенсіонери – 8.790 • Ветерани (в т. ч. АТО) – 723 (265) 	
10.	Міграція – баланс (різниця між прибулими (імміграцією) і вибулими (еміграцією) – найбільш актуальні дані: подати дату і джерело	Сальдо міграції - мінус 86	На 1.01.2021 р.
11.	Подати приблизне співвідношення працюючих жінок/чоловіків і/або співвідношення безробітних жінок/чоловіків (якщо є такі дані)	Безробітних: <ul style="list-style-type: none"> • чоловіків – 1.498 (11,8 %), • жінок – 1.879 (12,8 %) • Пропорція: 44% до 56% 	
12.	Офіційний рівень безробіття в районі / області	<ul style="list-style-type: none"> • 12,2 % – в області • 11,8 % – в районі 	
13.	Офіційний рівень безробіття в громаді або за відсутності цієї інформації – приблизний рівень безробіття в громаді	Приблизно – 12,4 %	
14.	Характеристика населених пунктів у складі громаді (промисловий / сільськогосподарський / інше – вказати що саме)	<ul style="list-style-type: none"> • м. Мена - промисловість, сільське господарство та туризм; • Решта населених пунктів - в основному сільськогосподарські. 	
15.	Кількість суб'єктів господарювання, що зареєстровані в громаді	2.560	
16.	Кількість і специфіка державних підприємств, що працюють на території громади, в тому	Не має	

	числі, що зареєстровані в громаді		
17.	Кількість та специфіка надання послуг комунальних підприємств на території громади	<p>КП «Менакомунпослуга» надає послуги з благоустрою, послуги з перевезення та захоронення твердих побутових відходів, вивезення рідких побутових відходів, обслуговування вуличного освітлення, користування місцевою лазнею;</p> <p>надає послуги з централізованого водопостачання, централізованого водопостачання та вивезення рідких побутових відходів в смт Макошине;</p> <p>ТОВ «Менський комунальник» надає послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення в м. Мена;</p> <p>КУ «Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» Менської міської ради надає соціальні якісні послуги громадянам, які потребують соціального обслуговування:</p> <ul style="list-style-type: none"> – відділення соціальної допомоги вдома; – відділення денного перебування; – відділення організації надання адресної натуральної та грошової допомоги; – відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання. <p>КУ «Менський міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді Менської міської ради» надає соціальні послуги: соціального супроводу, консультування, соціальної профілактики, соціальної реабілітації та адаптації, кризового та екстреного втручання, соціальної адаптації та інші.</p> <p>КУ «Місцева пожежна охорона Менської міської ради» займається профілактикою з пожежної безпеки, гасінням пожеж, ліквідацією наслідками НП і НЗ на території громади</p> <p>КП «Архітектурно-планувальний центр» - аналог БТІ</p> <p>КНП «Менський ЦПМСД» - первинка</p> <p>КНП «Менська міська лікарня» - вторинка</p> <p>КУ «ЦПР педагогічних працівників Менської міської ради»</p> <p>КУ «Менський ІРЦ Менської міської ради»</p>	
18.	Кількість закладів і установ сфери культури: 52	<ul style="list-style-type: none"> • Клубні заклади (з філіями) - 25, • Бібліотечні установи (з філіями) - 25, • Музеї - 1, • Центр культури та дозвілля молоді - 1 	

19.	Кількість закладів і установ охорони здоров'я:	<ul style="list-style-type: none"> Первинна ланка: ЦПМСД – 1, Амбулаторії – 6, ФАПи – 5, Фельдшерські пункти – 13. Вторинна ланка: Лікарня – 1, Стационари – 1 в лікарні і 1 стаціонарне паліативне відділення в смт. Макошине. 	
20.	Кількість та специфіка закладів і установ соціальної допомоги (що знаходяться на утриманні громади):	<ul style="list-style-type: none"> Фронт–офіс – окремо немає (функції надаються в ЦНАП) Служба у справах дітей – 1, КУ «Менський міський центр соціальних служб Менської міської ради» – 1; Відділ охорони здоров'я та соціального захисту населення – 1 	
21.	Кількість освітніх закладів, в тому числі:	<ul style="list-style-type: none"> Закладів дошкільної освіти – 16; Закладів освіти – 16 (включаючи 2 філії) Міжшкільний навчально-виробничий комбінат в с. Степанівка - 1; Інклюзивно–ресурсний центр в м.Мена – 1, Центрів професійного розвитку педагогічних працівників– 1, Закладів позашкільної освіти – 4 (ЦДЮТ в м. Мена + СЮТ в м. Мена + Менська дитяча музична школа + ДЮСШ) 	
22.	Кількість і установ сфери фізичної культури і спорту:	<ul style="list-style-type: none"> ДЮСШ – 1 Стадіони – 1, 18 (шкільні) Інші – 57 (спортивні майданчики, враховуючи пришкільні) 	
23.	Бюджет громади, тис. грн.:	<ul style="list-style-type: none"> 2020 рік (план) – 186.398,1 % виконання в 2020 р. - 100,7 % план на 2021 р. – 210.015,6 	
24.	Бюджет громади в розрахунку на одного мешканця, тис. грн.:	<ul style="list-style-type: none"> 2020 р. (план) - 7,6 2020 р. (факт) - 7,7 план на 2021 р. - 7,7 	
25.	Власні надходження місцевого бюджету:	<ul style="list-style-type: none"> 2020 рік (план) – 108.827,8 % виконання в 2020 р. - 101,5 % план на 2021 р. – 125.251,8 	
26.	Власні надходження місцевого бюджету на одного мешканця:	<ul style="list-style-type: none"> 2020 рік (план) - 4,4 2020 рік (факт) - 4,5 план на 2021 р. - 4,6 	
27.	Державні субвенції та дотації– перерахувати всі види (надходження в 2020 р., план на 2021 р.):	<ul style="list-style-type: none"> Освітня субвенція: 2020 – 48.868,7, 2021 – 73.149,3 Додаткова дотація 2020 – 3.185,6 Базова дотація: 2020 – 10.182,3, 2021 – 11.029,7 Медична субвенція 2020 – 4.492,3 	

28.	Видатки бюджету громади:	<ul style="list-style-type: none"> • 2020 рік (план) – 194.329,0 • 2020 рік (факт) – 187.059,2 • план на 2021 р. – 210.015,6 	
29.	Видатки бюджету громади у галузі освіти, % до загальних видатків:	<ul style="list-style-type: none"> • 2020 р. (план) - 58,2% • 2020 рік (факт) - 58,8% • План на 2021 р. - 63,6% 	
30.	Видатки місцевого бюджету громади на адміністрацію органу місцевого самоврядування, % до загальних видатків:	<ul style="list-style-type: none"> • Факт в 2020 р. – 9,7 % • План на 2021 р. – 10,7 % 	
31.	Отримане фінансування з державного фонду регіонального розвитку в 2020 р.	Не було	
32.	Існуючі в громаді документи (стратегії, програми місцевого економічного розвитку, секторальні програми)	<ul style="list-style-type: none"> • Стратегія розвитку Менської міської об'єднаної територіальної громади на 2018 – 2024 роки, затверджена рішенням 12 сесії Менської міської ради 7 скликання від 27.03.2018 року № 97 (опрацьована на 33 населених пункти з актуальних 39) • Генеральний план та план зонування м. Мена (затверджено у січні 2016 року). • Генплани по с. Блистова, Дерепівка, Покровське – затверджено протягом останніх років. В розробці генплани с. Стольне та смт. Макошине. 	
33.	Участь громади в програмах, які фінансувались іноземними донорами в 2019 та 2020 роках (назва донора і проєкту)	<ul style="list-style-type: none"> • Проєкт «Популяризація оздоровчо–спортивних та реабілітаційних соціальних послуг для людей похилого віку» № 2019_SPF_UA02 від 02.09.2019 року. • Загальний бюджет проєкту дорівнює 316.948 гривень, 272.138 гривень – грант від Фонду Міжнародної Солідарності та 44.810 гривень внесок партнера. • Донором проєкту є Фонд Міжнародної Солідарності. 	
34.	Адреса веб–сайту громади	https://mena.cg.gov.ua/	

2.2. Вступна інформація про місце реалізації дослідження

Громада розташована в північній території України, на півночі Чернігівської області, в Корюківському районі, недалеко (70-90 км) від кордону з Білорусією та Росією. Відстань до центру району – 31 км, області – 69 км, Києва – 208 км.

З півдня на північ громади проходить ділянка залізничної лінії з станціями в Мені та Макошині. Через громаду проходять автомобільні шляхи «Чернігів – Новгород-Сіверський» (і далі до кордону з Росією) та «Чернігів – Семенівка» і «Чернігів – Корюківка».

Площа громади 1.026,1 км², з яких біля 78% - землі сільськогосподарського призначення. Ліси займають лише 9% території (середній показник по країні – біля 15%).

Територія громади розташована в долині річки Десна, притоки Дніпра. Поверхневі води представлені річками Десна та Мена і мережею ставків і озер, їх сумарна площа – біля 3.137,5 гектарів.

До складу громади входить 39 населених пунктів, які формують 20 старостинських округів, з загальною кількістю мешканців 27.023 осіб. Адміністративним центром громади є місто Мена з населенням 11.476 мешканців. Мена є головним адміністративним, економічним та туристичним центром громади. Всі інші населені пункти громади – переважно мають сільськогосподарський характер.

2.3. Історія громади

Перші поселення на території нашої громади відносяться до пізнього палеоліту (Кам'яний вік) 40 – 13 тис. тому назад на території Максаків та Городища. Виявлені поселення зарубинецької та роменських археологічних культур у Киселівці та Слобідці. За часів Русі поселення розміщувались в Волосківцях, Покровському, Киселівці, Дягові Макошиному, Киселівці, Слобідці, Величківці, Феськівці та Мені. До літописних міст відносяться Блестов (сучасна Блестова) 1151 р. Хоробор (сучасне Макошине) 1153 р. Територія громади була поділена між Чернігівським та Новгород – Сіверським Князівствами. На території Мени виявлені поселення епохи бронзи (2 тис. р. до н. е.), юхнівської культури (VI – III ст. до н. е.), ранньослов'янські (I – V ст.), часів Русі (X – XIII ст.), городище II - XIII століть, а також 7 курганів, серед яких відома «Юркова могила» (XI-XII ст.).

Перша згадка про Мену належить до 1408 року, а саме 4 серпня, і пов'язана з перебуванням делегації менського князя Урустая у Московії. Спочатку перебувала у складі Литовського князівства, з 1618 року після Деулінського перемир'я – у складі Польщі. З 1782 року Мена в складі Сосницького повіту Чернігівського намісництва, з 1797-го – волосний центр Малоросійської губернії, з 1802 – Чернігівської

губернії. З 1923-го Мена – смт, центр Сновської, з 1925 – Конотопської округи, з 1932 – райцентр Чернігівської області. З 1966 року Мена – місто.

Менська громада це Батьківщина 22-х Героїв Соцпраці та одного Героя Радянського Союзу. У 1976 відкрито зоопарк. У 1954 році відкрито Музей, у 1979 році відкритий санаторій «Остреч», у 1990 році - дитячий оздоровчий табір «Казковий», в 1993 - кінотеатр.

2.4. Основні чинники, що визначають якість життя в громаді

	Позитивні чинники	Негативні чинники
Інфраструктура та просторове планування	<ul style="list-style-type: none"> • Мена має генеральний план та зонування. Генеральні плани також мають кілька головних сіл громади. • Інфраструктура освіти, культури (заклади культури та бібліотеки), спорту, охорони здоров'я та соціальної допомоги розташовано у всіх старостинських округах – легкий доступ для мешканців 	<ul style="list-style-type: none"> • Поганий стан доріг • Відсутність велосипедних доріжок • Низький рівень вуличного освітлення в селах • Відсутність пасажирських перевезень в громаді • Низький рівень покриття домогосподарств мережею водопостачання та водовідведення. • Слабкий стан більшості об'єктів суспільної інфраструктури (освіта, культура, спорт, відпочинок, охорона здоров'я) • Відсутній чи незадовільний доступ до якісного Інтернету на частині території громади
Економіка	<ul style="list-style-type: none"> • Вигідне транзитне розташування • Дуже гарні умови для розвитку сільського господарства • Потенціал розвитку переробки аграрної та споживчої продукції • Наявність кількох середніх підприємств, і не тільки аграрних • Джерела мінеральних вод • Доступні інвестиційні ділянки • Наявність вільних об'єктів • На етапі створення – єдиний в області промисловий парк • Зростаюча активність жінок в бізнесі 	<ul style="list-style-type: none"> • Обмежена кількість робочих місць • Незначний рівень розвитку переробки • Немає великих підприємств, які створювали б велику кількість робочих місць • Значний рівень незареєстрованої економічної діяльності • Низький рівень заробітної плати • Дефіцит спеціалістів окремих спеціальностей • Недостатньо розвинута мережа послуг для мешканців
Навколишнє середовище та туризм	<ul style="list-style-type: none"> • Відносно чисте природне середовище • Висока привабливість природи (в тому числі – зоопарк, річки, природно цінні території) • Багато пам'яток археології, історії та культури на території 	<ul style="list-style-type: none"> • Забруднення середовища через аграрну діяльність (грунти та води) • Відсутність комплексної системи поводження з сміттям та його роздільного збирання, нелегальні сміттєзвалища • Низький рівень екологічної

	<p>громади, історична спадщина</p>	<p>свідомості мешканців</p> <ul style="list-style-type: none"> • Незначний рівень заліснення території (9%) • Невикористаний туристичний потенціал – нерозвинута інфраструктура, дефіцит організованої пропозиції та промоції
<p>Суспільство, людський капітал</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Населення етнічно однорідне, немає внутрішніх конфліктів • Висока спортивна активність • Багато ініціатив знизу • Значний рівень участі мешканців в організації і участі в фестивалях, святкуваннях та урочистостях • Зростаюча роль жінок в суспільному та політичному житті 	<ul style="list-style-type: none"> • Демографічна криза (все менше мешканців, старіння населення) • Багато мешканців (особливо молодь) не бачить на місці перспектив життя на задовільному рівні і виїжджає • Великі відстані від окремих сіл до центру громади • Високий рівень фактичного безробіття • Слабка пропозиція можливостей в сфері активного проведення вільного часу • Серйозною суспільною проблемою є алкоголізм, збільшується рівень наркоманії • Багато загроз в сфері безпеки (на дорогах, в публічних місцях), низька активність поліції • Низький рівень громадської активності мешканців • Низький рівень внутрішньої інтеграції мешканців
<p>Адміністрація органу місцевого самоврядування</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Команда працівників з кваліфікацією та досвідом • Усвідомлення необхідності впровадження змін та воля до покращення суспільно-економічної ситуації в громаді • Відкритість влади до комунікації з мешканцями, використання різних форм контакту • Громадський бюджет • Багато закладів позашкільля • Широка пропозиція в культурі (сучасна бібліотека) та спорту • Ефективна діяльність закладів соціальної допомоги 	<ul style="list-style-type: none"> • Громадою дуже важко управляти і це дорого коштує через її велику площу, велику кількість старостинських округів, велику кількість сіл з незначним населенням • Комунального майна забагато як на актуальні потреби громади, високі кошти його утримання • Технічний стан і оснащення комунальних закладів слабкий – потреба ремонту і модернізації • Бюджетні проблеми • Дефіцит спеціалістів в адміністрації громади і її підрозділах (особливо освіта і медицина)

2.5. Економічна ситуація громади

Основними джерелами доходу мешканців громади є робота в торгівлі, сільському господарстві, освіті, органах місцевого самоврядування, промисловості та послугах.

Зареєстровано 2560 суб'єктів господарювання, у тому числі 500 юридичних осіб та 2060 індивідуальних підприємців; основний код діяльності (КВЕД) - торгівля. Більшість підприємців оподатковуються в I групі (самозайняті).

Найбільшими роботодавцями є:

Адміністрація:

- Освіта – 828 штатних одиниць
- Міська рада - 209 штатних одиниць
- Культура - 106 штатних одиниць

Промисловість:

- Філія «Менський сир» приватного підприємства «КФ Прометей» - виробництво твердих і м'яких сирів, сушеної сироватки, 250 штатних одиниць, на сьогодні підприємство майже зупинилось, є проблеми з виплатою заробітної плати
- ТОВ «Нептун» - виробництво лікувальної мінеральної води, 180 робочих місць
- Публічне акціонерне товариство «Мена - ПАК» - виробництво 3-шарового гофрованого картону та картонної тари, 150 штатних одиниць
- Приватне акціонерне товариство «ШРБУ-82» - будівництво доріг та автомобільних доріг, а також утримання доріг на території області, 118 штатних одиниць

Сільське господарство:

- ТОВ «Мена - Авангард» - молочне тваринництво та вирощування зерна, 340 штатних одиниць
- Аграрне ТОВ «Олстас - льон» - вирощування сільськогосподарських культур, зберігання зерна, 165 штатних одиниць
- Державне підприємство «Зернятко» - вирощування зернових, олійних культур та горіхів, 142 штатних одиниць
- Сільськогосподарське господарство «Бутенко» - вирощування зернових та промислових рослин, розведення м'ясної та молочної худоби, 85 штатних одиниць.

Мешканці громади також працюють у фірмах навколишніх громад (їх довозять службовими автобусами), переважно на фанерному заводі в с. Сахутівка (близько 20 осіб), Корюківському лісгосподарському підприємстві та компанії «Слов'янські шпалери - КФТП» (виробництво шпалер). Однак, загалом, це невелика кількість людей.

Основним економічним ресурсом громади є земля, більша частина якої - чорнозем. Це площі, придатні для великомасштабного сільськогосподарського виробництва (загальна площа сільськогосподарських угідь становить 82 891,1 га). Унікальність ґрунтів полягає в їхній вологості завдяки сприятливому клімату (наявність малих річок та озер).

У громаді працює близько 30 сільськогосподарських підприємств, які займаються вирощуванням зернових та олійних культур, зберіганням зерна та розведенням м'ясної та молочної худоби. Посіви становлять в середньому 2-3 тис. га, тому вони класифікуються як середні. У сільському господарстві спостерігається сезонність у працевлаштуванні, але і взимку також можна знайти роботу. Не вистачає професіоналів, особливо у тваринництві; фермери змушені організовувати перевезення робітників з різних населених

пунктів. Тваринництво розвинене в наступних сільськогосподарських підприємствах: ТОВ «Мена-Авангард», ФГ Бутенко, ТОВ «Куковицьке» (велика рогата худоба, свині).

Офіційний рівень безробіття становить 12,4%; в реальному вираженні він набагато вищий, особливо у сільській місцевості - до 30% (неофіційні дані). Багато людей працюють неофіційно або позмінно (тимчасові виїзди та повернення). У комунальній сфері також спостерігається сезонність - влітку кочегари звертаються до центру зайнятості.

Приватні підприємства бояться розвиватися через невизначеність політичної та економічної ситуації та труднощі виходу на ринок (витрати, конкуренція). Держава часто не надає підтримки підприємцям і не пом'якшує обмеження у веденні економічної діяльності. Заплановане запровадження системи реєстрації продажів буде проблемою для малого бізнесу, особливо в тих населених пунктах, де немає Інтернету, а крім того збільшить експлуатаційні витрати.

Домінуючими професіями, на які існує найбільший попит на ринку праці, є: водії, трактористи, токарі, оператори котельні та кочегари, оператори заправних станцій, оператори зернопереробного обладнання, кухарі, продавці, офіціанти, бармени, охоронці, соціальні працівники, медсестри, електромонтери, оператори деревообробних верстатів, зварювальники, робітники, що займаються комплексним обслуговуванням та ремонтом будинків.

Трудова міграція відбувається, переважно, до Києва або за кордон (Польща). Приблизний рівень міграції становить близько 20%. Іноді виїзд за кордон дає змогу зрозуміти, що можна також працювати на місці, де знайдеться робота за різними спеціальностями.

У громаді та околицях немає навчальних центрів, які б готували до роботи на сучасному виробництві. Сосницький професійний аграрний ліцей не забезпечує навчання із використанням сучасного обладнання. Центр зайнятості скеровує безробітних на перепідготовку в професійних училищах - це нічого не дає. Молодь, яка їде вчитися у вузах, у громаду, переважно, не повертається і залишається у великих містах - Києві та Харкові. Через відсутність такої можливості мало хто виїжджає на навчання за кордон. З іншого боку, якщо хтось хоче займатися підприємництвом, краще це робити в меншому місті.

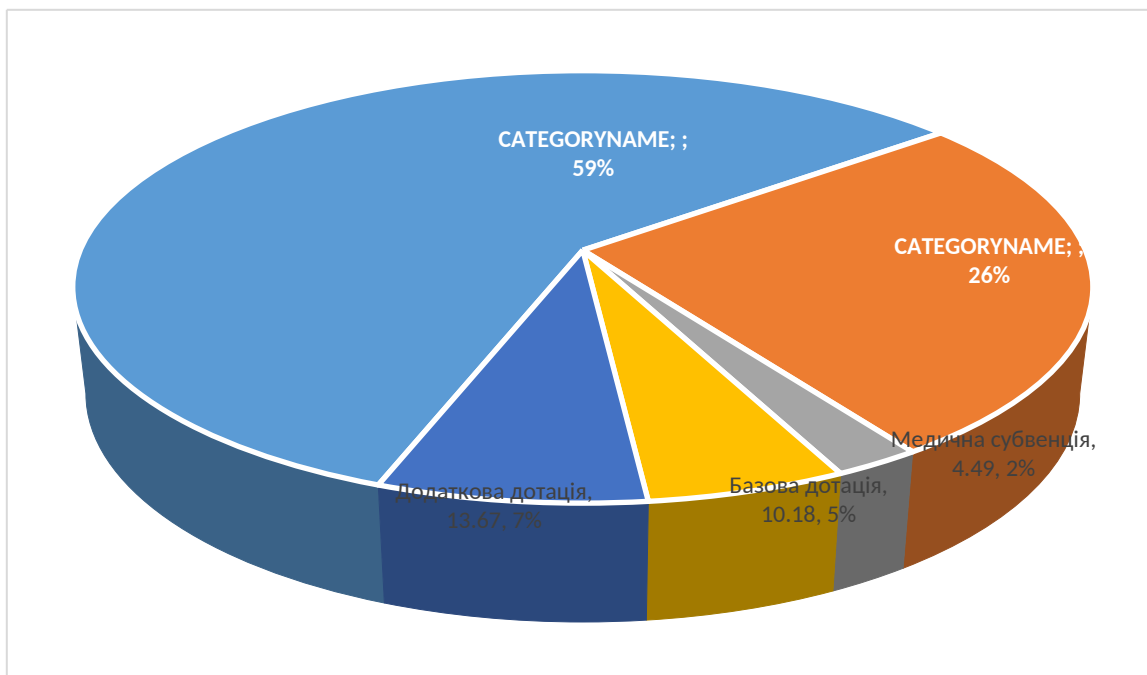
Сфера послуг не дуже розвинена (незважаючи на попит), хоча є багато вільних приміщень, особливо в селах.

Жінкам потрібні доступні офіційні місця праці, але їхня нинішня нестача не зумовлена статтю.

Зареєстровані безробітні не дуже хочуть працювати в місцях, запропонованих їм центром зайнятості. Багато людей влітку працюють у сільському господарстві, а взимку реєструються як безробітні. Як і в багатьох інших громадах, з одного боку, жителі скаржаться, що в районі немає хороших робочих місць, а з іншого, виявляється, що немає людей, які б працювали за певними спеціальностями, наприклад лікарі (молоді лікарі не хочуть жити в сільській місцевості).

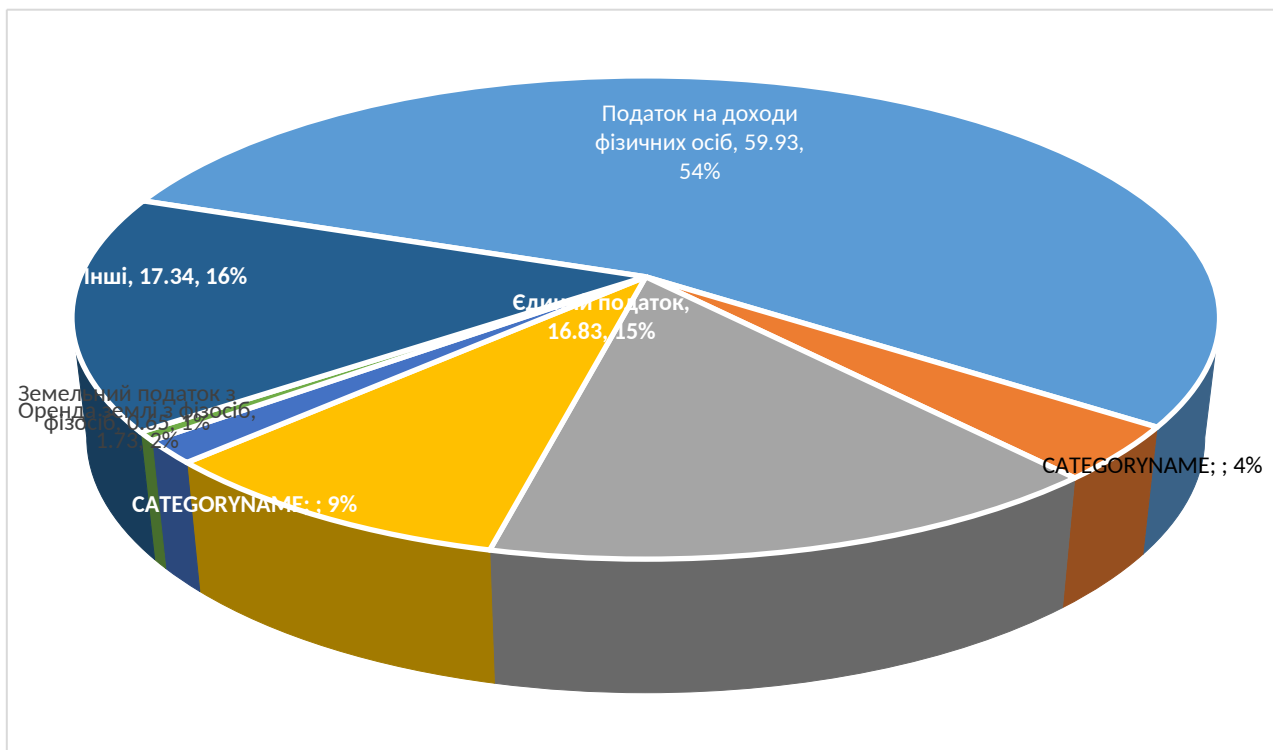
2.6. Бюджет громади – джерела фінансування, основні напрямки видатків

➤ Доходи Менської громади в 2020 році – всього 187,68 млн грн

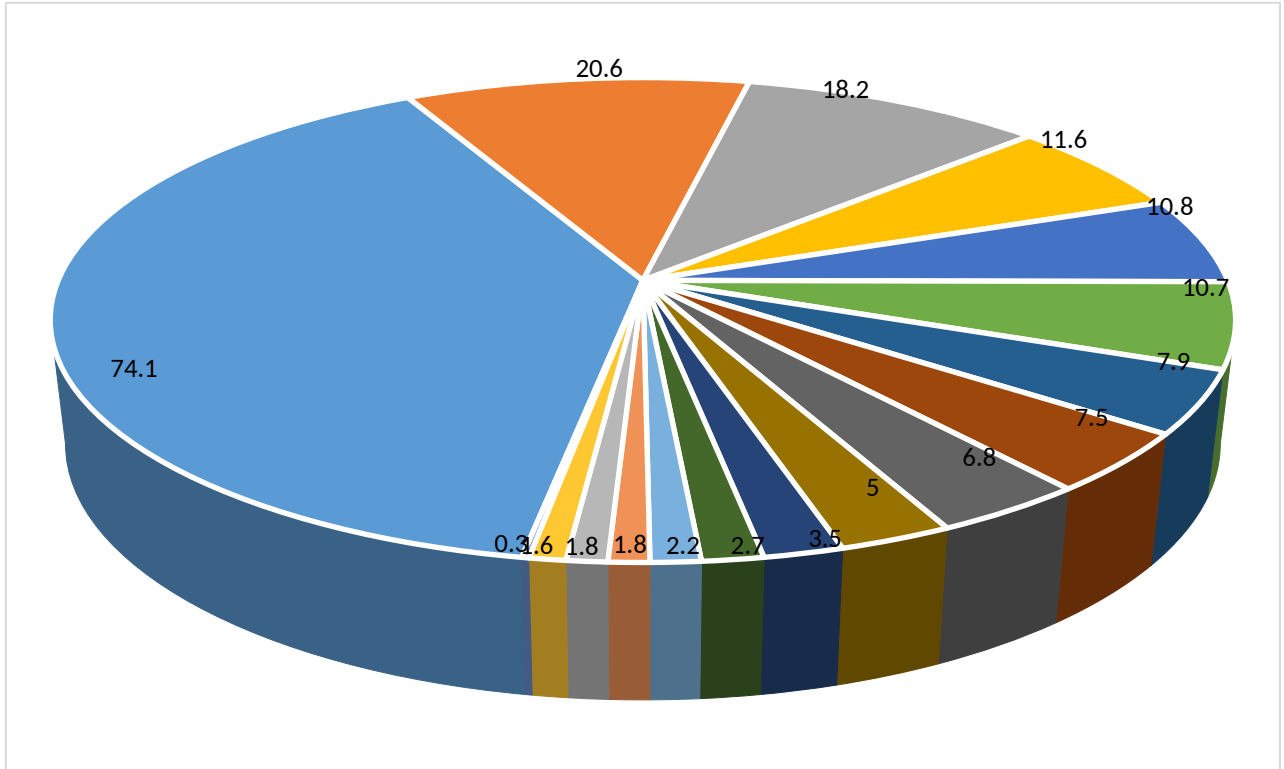
В 2020 році бюджет громади склав 187,67 млн. грн. з яких власні доходи склали 110,47 млн. грн., або 59%. Громада отримала трансфертів з державного бюджету на загальну суму 77,204 млн. грн. (41%), в тому числі - освітню субвенцію в розмірі 48,87 млн. грн., медичну субвенцію в розмірі 4,49 млн. грн., додаткову дотацію в розмірі 13,67 млн. грн і базову дотацію в розмірі 10,18 млн. грн.

➤ Структура власних доходів громади в 2020 році - всього 110,47 млн. грн.

В структурі власних доходів громади в 2020 році основним джерелом надходжень є податок на доходи фізичних осіб в сумі 59,93 млн. грн., що складає 54% надходжень, єдиний податок – 16,83 млн. грн., або 15% та орендна плата за земельні ділянки з юридичних осіб – 9,94 млн. грн., або 9%. Це зумовлено сільськогосподарською специфікою громади.

➤ **Видатки громади в 2020 році – всього 187,1 млн. грн.**

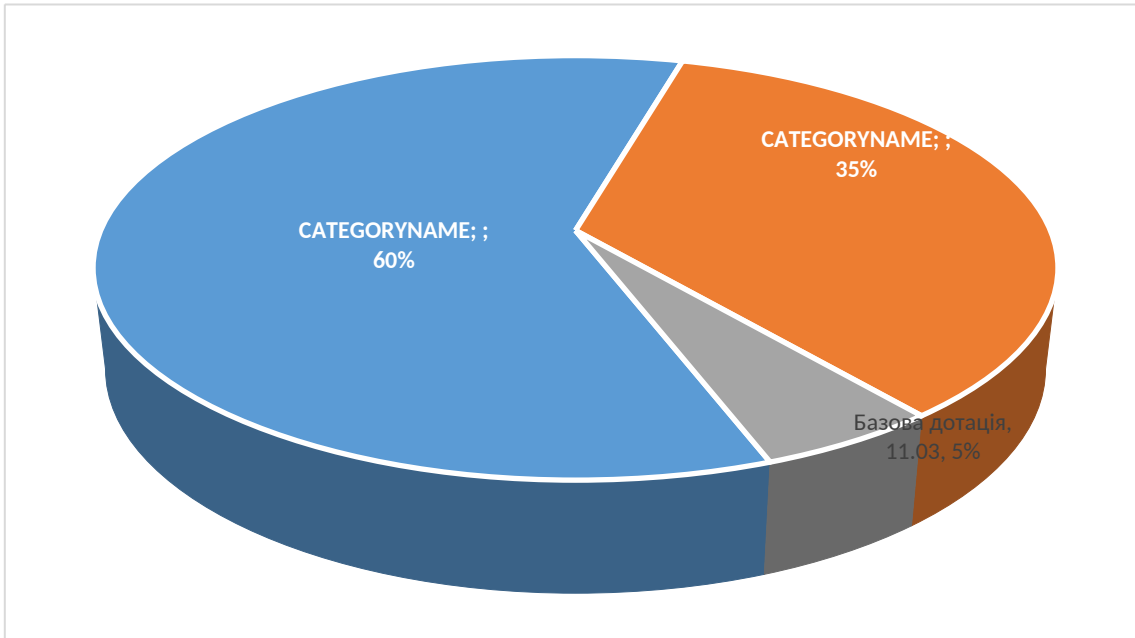
Сума загальних видатків загального фонду Менської міської громади в 2020 році склали 187,1 млн. грн. Головними напрямками видатків стали: видатки на шкільну освіту – 74,1 млн. грн. (40%), крім того в цій сфері громада витратила на дошкільну освіту 20,6 млн. грн. (11,01%), на позашкілья – 7,5 млн. грн. (4,01%) та на інші заклади освіти 7,9 млн. грн. (4,22%) - отже, загальні видатки громади на забезпечення всіх видів освітніх послуг склали 110,1 млн. грн., або 58,85%.

Другим за розміром напрямком видатків стали видатки на адміністрування громади (утримання ради та її виконавчих органів) – 18,2 млн. грн. (9,73%), що є нижчим показником в порівнянні з іншими громадами. Крім того, громада витратила на культуру – 11,6 млн. грн. (6,20%), на соціальну сферу 10,8 млн. грн. (5,77%), передала у вигляді трансфертів по медицині 10,7 млн. грн. (5,72%), та витратила на комунальні підприємства – 6,8 млн. грн. (3,63%).

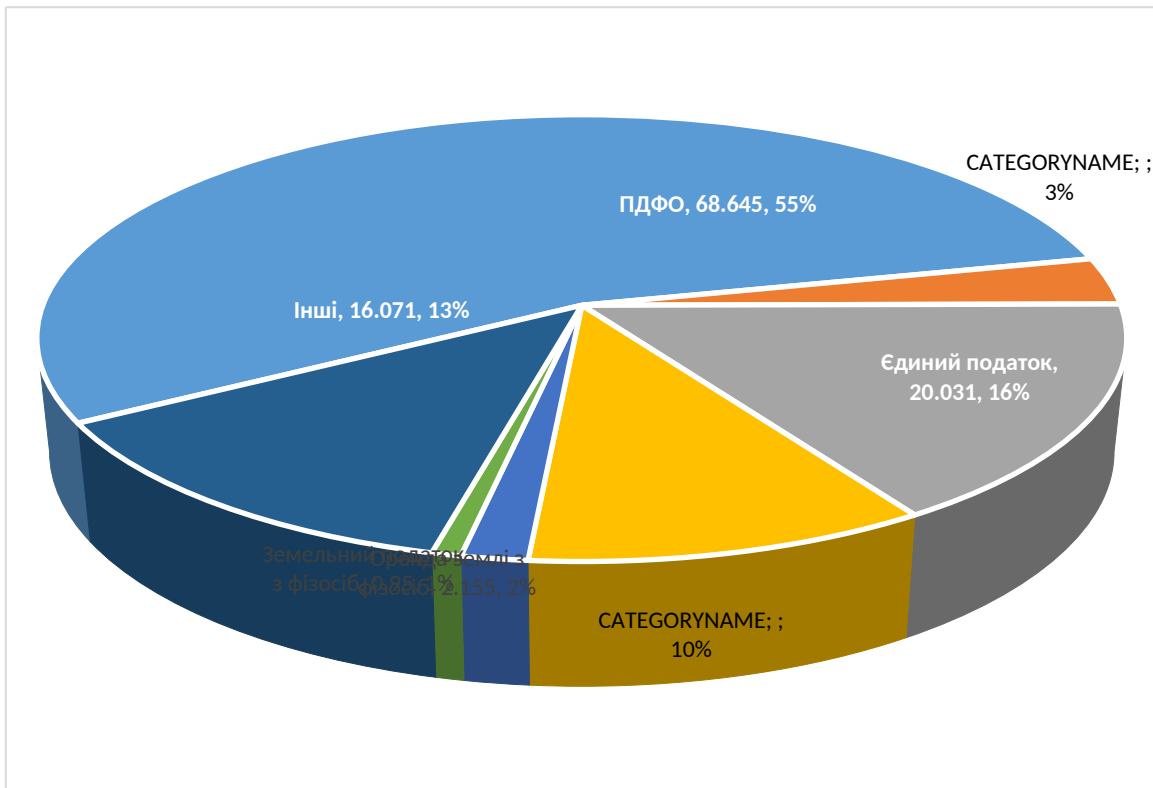
Прогнозований бюджет Менської міської громади на 2021 рік

- **Дохідна частина бюджету в 2021 році – всього 209,43 млн. грн.**

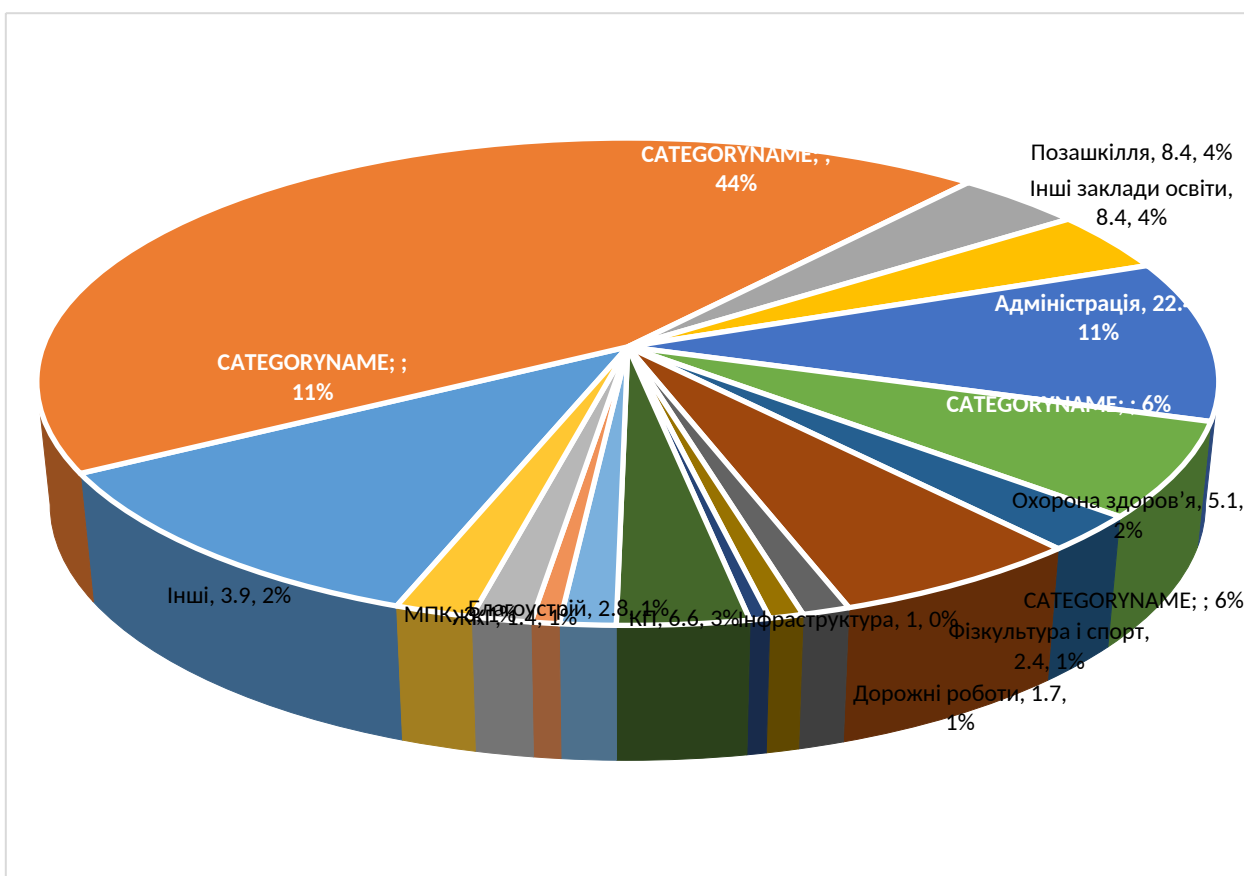
В 2021 році загальний розмір бюджету громади заплановано в розмірі 209,43 млн. грн., що на 14,78 млн.грн. (13%) більше, ніж в 2020 році. Незважаючи на відсутність в прогнозованому бюджеті на 2021 рік частини надходжень з державного бюджету у вигляді медичної і додаткової дотації, загальний бюджет збільшився за рахунок збільшення очікуваних власних доходів на 14,78 млн. грн. (+13%), базової дотації – на 0,85 млн. грн. (+8%) та освітньої субвенції - на 24,28 млн. грн. (+50%). Загальне зростання бюджету громади також відбулось внаслідок збільшення громади, оскільки після завершення адміністративно-територіальної реформи в склад громади увійшли ще 4 бувших сільських ради.

- **Структура власних доходів громади в 2021 р. – всього 125,252 млн. грн.**

Загальний обсяг власних доходів Менської міської громади в 2021 році запланований в сумі 125,251 млн. грн., що на 13% більше, ніж в 2020 році. Головними джерелами надходжень до власних доходів громади залишаються податок на доходи фізичних осіб (68,645 млн. грн., або 54,81%), єдиний податок (20,031 млн. грн., або 15,99%) та орендна плата за оренду земельних ділянок з юридичних осіб (13,1 млн. грн., або 10,46%).

- **Видатки громади в 2021 році – всього 210 млн. грн.**

Загальна сума видаткової частини бюджету громади в 2021 році встановлена в розмірі 210 млн. грн., що на 22,9 млн. грн. (12%) більше, ніж в 2020 році. Головними напрямками видатків залишатиметься освіта - 133,6 млн. грн., або 64% (в тому числі шкільна освіта - 93,2 млн. грн, або 44,38%, дошкільна освіта - 23,6 млн. грн, або 11,24%, позашкільна - 8,4 млн. грн., або 4% та інші заклади освіти - 8,4 млн. грн., або 4%). Слід відмітити, що загальні видатки на освіту в громаді зростають в порівнянні з 2020 роком як в абсолютному показнику - з 110,1 млн. грн. до 133,6 млн. грн. (+23,5 млн. грн.), так і відносному показнику - з 59% до 64% (+5%). Це зумовлено як збільшенням мінімальної заробітної платні, так і приєднанням до громади населених пунктів з малокомплектними школами. При цьому громада на забезпечення педагогічних працівників шкіл отримує освітню субвенцію в розмірі 73,15 млн. грн. - таким чином, дофінансування з бюджету громади в галузі освіти складає 60,45 млн. грн. На другому місці залишаються видатки на адміністрування громади, які складуть 22,4 млн. грн., або 10,67%. Серед значних напрямків видатків залишаються також соціальна сфера - 13,3 млн. грн. (6,33%) та культура - 12,8 млн. грн. (6,1%).

Виключення трансфертів до районного бюджету в 2021 році є наслідком того, що громада повністю взяла на себе управління всіма послугами базового рівня, а отже - немає потреби переказувати на це кошти в район.

2.7. Стан навколишнього середовища, екологія, пам'ятки

Стан повітря та води в громаді задовільний; немає серйозних джерел забруднення, що тим самим не означає, що в цій сфері немає жодних проблем.

Основним ресурсом тут є земля; переважна більшість - чорноземи. Їхня родючість трохи нижча, ніж на півдні країни, але вона й так добре підходить для великомасштабного сільськогосподарського виробництва.

Значну частину забруднення атмосферного повітря викликають стаціонарні джерела викидів - застаріле обладнання та технології промислових та сільськогосподарських підприємств. У 2019 р. викиди від стаціонарних джерел забруднення склали 608,7 тон, тобто на 71,3 т (10,4%) менше, ніж у 2018 р. На них припадає приблизно 2,2% викидів області.

Сільське господарство, яке використовує велику кількість добрив та пестицидів, сприяє зниженню якості ґрунту та рівня ґрунтових вод (поряд із зміною клімату) та є серйозною проблемою для навколишнього середовища.

Одним з найбільших забруднювачів навколишнього середовища є тверді відходи. У 2019 році на території громади було утворено 3552 тони відходів (15109 м³). І надалі нерозвинена система утилізації відходів та сегрегація сміття сприяє забрудненню навколишнього середовища. Відходи викидаються на незаконні звалища, сміття усюди стало звичайним явищем.

Черговою проблемою є низький рівень каналізування території громади (14%), що спричиняє просочування стічних вод у ґрунт та забруднення води. Як результат - вода у криницях погіршується.

На території громади знаходиться низка заповідників загальнодержавного та місцевого значення, а також пам'ятки природи та заповідні території місцевого значення.

Найвідоміший з них - це зоопарк загальнодержавного значення «Менський» (площа 9 га, що управляється місцевою владою). Це єдиний об'єкт такого типу у невеликих українських містах. Він був заснований в 1976 році жителем Мени - Г. І. Полосьмаком. У зоопарку понад 560 тварин із приблизно 120 видів. 17 з них занесені до «Червоної книги». Зоопарк щороку відвідує близько 50 тисяч гостей з усієї країни.

На території громади, крім цього, знаходяться:

- Зоологічний заказник національного значення «Комаретський» (1,085 га) та заказник місцевого значення «Чамарове» (80 га)
- Гідрологічні заказники місцевого значення «Блиствське» (400 га), «Киселівське» (162 га), «Конохове» (54 га), «Круча» (117 га), «Штани» (363 га)
- Ландшафтний заказник місцевого значення «Макошинський» (1060 га)
- Заповідні території: урочища «Макошине» (126 га) та «Стольненське» (578 га)
- Пам'ятки природи місцевого значення: урочища «Бурімка» (5 га) та «Лош» (5 га), озера «Тихе» (6 га), «Гайтан» (5 га) та «Топильне» (10 га).
- На території громади знаходиться також пам'ятка садово-паркового мистецтва «Стольненський парк» (11,2 га, заснований у XIX столітті) та пам'ятка природи - єдиний в Україні «П'яний або танцюючий ліс», біля села Осьмаки.

Менська громада володіє також значним історичним та культурним потенціалом. Тут можна побачити дерев'яні сакральні споруди (пам'ятки архітектури): Покровська церква (Дягова, з 1896 р.), Миколаївська церква (Осьмаки, 1895 р.), Покровська церква (Синявка, 1775 р.), Михайлівська церква (Городище, 1880 р.). Збереглися і кам'яні церкви: Різдва Богородиці (Блистова, 1897), Троїцька (Бірківка, 1894), Петро-Павловська (Максаки, 1790 р.), Андріївська (Стольне, 1782 р.). Також є залишки Максаківського Спасо-Преображенського монастиря (XVII - XIX століття).

Археологічні розкопки представлені 20 городищами та поселеннями часів Київської Русі. П'ять з них добре збереглися.

З громадою пов'язані такі діячі як Т. Шевченко, Г. Кочур, А. Гайдамака, Т. Корін, Л. Толстой, О. Корнієвський, В. К. Дунін-Борковський та інші. Вони мешкали і працювали на її території.

2.8. Характеристика місцевої спільноти

У громаді проживає 27 023 осіб, у тому числі:

- чоловіки – 12.539 (46,4%)
- жінки – 14.484 (53,6%).

Вікова структура населення за віком наступна:

- 0–5 років – 1102, тобто 4,0%
- 6–14 років – 2425, тобто 8,9%
- 15–18 років – 1026, 3,7%
- 19–25 років – 1837, 6,7%
- 26–35 років – 3050, 11,%
- 36–60 років – 9627, 35,2%
- 61 і вище – 7956, 30,4%.

Групи мешканців, що потребують підтримки:

- Внутрішньо переселені особи – 132
- Особи з інвалідністю – 816
- Пенсіонери – 8790
- Ветерани (в тому числі АТО) – 723 (265).

Спільнота громади є моноетнічною - українці становлять 97,2% населення, росіяни - 2,1%, білоруси - 0,3%, інші - 0,4%.

Демографічна ситуація дуже несприятлива - людей у віці до 25 років приблизно на тисячу менше, ніж людей старше 60 років. Це призводить до від'ємного приросту населення. Крім того, негативним є сальдо міграції (мінус 86 чоловік у 2020 році), головним чином через недостатню кількість робочих місць та низьку заробітну плату.

Із 39 населених пунктів громади в одному вже взагалі немає мешканців, а в п'яти – проживає менше 10 осіб.

У громаді діє 33 релігійні громади. Українська православна церква (УПЦ) - 24 громади, Православна церква України (ПЦУ) - 4 громади, Українська греко-католицька церква (УГКЦ) - 1, Церква євангельських християн-баптистів - 2, Церква Адвентистів сьомого дня - 1, Релігійна громада християнської церкви Повного Євангелія «Спасіння» - 1.

Внутрішніх конфліктів у громаді через релігію чи етнічне походження немає.

2.9. Форми суспільної активності

Активність громади невисока. Однак, якщо мешканці чимось зацікавлені (напр., щоб Мена залишилась районним центром або голосування за громадський бюджет), їхня активність зростає в рази.

У громаді зареєстровано 24 громадські організації. Найактивнішими є:

- Громадська організація «Добрі ініціативи Менщини/ДІМ»
- «Гром» - допомога в культурному розвитку та розвитку дітей
- Спілка жінок Менщини - розвиток велотуризму
- Громадська організація «Менська сотня» - безкоштовна допомога воїнам АТО, розвиток громади, порядок у громадських місцях, безкоштовна юридична допомога
- Менська організація ветеранів - воїнів АТО - допомога ветеранам
- Спортивні клуби - діяльність у галузі фізичної культури, здоров'я та спорту

- Ветеранські організації - допомога ветеранам, організація свят.

Однією з найпопулярніших форм громадської діяльності є суспільно-корисні заходи (толоки), до яких приєднуються молодь, органи місцевого самоврядування, неурядові організації та окремі жителі.

Волонтери беруть активну участь в житті громади, проводяться благодійні концерти, збираються кошти на допомогу ветеранам чи онкохворим дітям.

Формою громадської діяльності є також процес долучення в об'єднання співвласників житла.

Спорт у громаді розвивається досить активно; найпопулярнішими є скандинавська ходьба, футбол, шахи, їзда на велосипеді (Туристична Менщина) у формі вільної активності мешканців. Відбуваються культурні заходи.

Для ефективного діалогу між владою та населенням було запроваджено громадський бюджет.

2.10. Місцеві традиції, суспільно-культурні заходи, значення культури для місцевої спільноти

Багато обрядів у громаді пов'язані зі святкуванням релігійних свят.

Традиційні зимові святкування пов'язані з Різдвам та Новим роком; дуже популярним є спів колядок. З великим розмахом відзначається м'ясопуст.

Найпопулярнішими в літній сезон є урочистості, пов'язані зі святом Івана Купала. У селах відзначають святкування святих, патронів окремих церков та свято першого снопа і жнив.

Органи місцевого самоврядування організують культурні заходи у масштабі всієї громади, такі як:

- Фестиваль гончарства «Куманець» - його метою є популяризація народного мистецтва та підвищення туристичної привабливості громади. У ньому беруть участь митці з усіх регіонів України та з-за кордону.
- Ярмарок «Троїцький ярмарок» у центрі Мени
- Еко-фестиваль «Медовуха» в селі Дягова
- Фестиваль «ЛюМена», присвячений новим світловим технологіям, спрямований на пропаганду енергоощадного стилю життя
- Фестиваль різдвяних вертепів «Різдвяна зірка».

Крім цього, в першу суботу серпня відбуваються святкування Дня міста, які проводяться спільно з Фестивалем «ЛюМена». В даний час проводиться аналіз запланованих заходів у громаді з метою створення спільного плану заходів різних підрозділів та проведення заходів також у сільській місцевості.

2.11. Становище жінок у місцевій громаді

За часів Радянського Союзу 13 жінок Менської громади були удостоєні звання Героя Соціалістичної Праці.

У Мені проживала Хава Волович (1917-2000) - дисидентка, прозаїк, авторка «Безіменної історії», «Про минуле» та ін. Вона провела 15 років у сталінських таборах. У Блистіві народилася Олена Михайлівна Лук'янова (1922-2014), доктор медичних наук, член-кореспондент Академії медичних наук, професор, почесний громадянин Києва. У Бірківцях народилася Євдокія Пархоменко-Бандура (1895-1963).

В даний час 1/3 членів ради та виконавчого комітету громади - жінки. Вони керують постійними комісіями ради громади та постійно ініціюють різноманітні проекти та програми.

Серед 18 старост - 10 жінок та 8 чоловіків.

Серед керівників бюджетних підрозділів більше жінок, особливо в галузі освіти та культури.

Жінки також активно займаються бізнесом - торгівлею та побутовими послугами.

Жінки завжди беруть активну участь у дискусіях та заходах у місцевій громаді. Наприклад, нещодавно активісти з Мени ініціювали збір підписів за створення Менського району. Їх підтримали понад 25 тисяч мешканців, у тому числі з інших громад.

2.12. Умови та перспективи проживання у громаді з точки зору місцевої молоді

Молодіжна рада - дорадчий орган, створений розпорядженням голови ради у 2016 році. В даний час створюється її структура та розробляються нормативні акти. До її складу входять лише школярі з Мени, але в лютому 2021 року для всіх бажаючих було опубліковано запрошення долучитися до роботи Ради. Члени Ради беруть участь у програмі DOBRE, різноманітних акціях, переважно культурно-освітнього характеру.

Під час роботи над діагностикою було проведено окрему зустріч з представниками Ради. Її результати представлені нижче, а саме висловлювання про різні аспекти життя в громаді та життєві плани молоді.

- Загальні умови життя
  - Умови проживання в громаді - хороші.
  - Місто активно розвивається, стає комфортнішим для різних категорій жителів.
  - Молодь має можливість брати участь у різних проектах.
- Вільний час
  - Невелика кількість різноманітних подій, особливо немає таких місць, де можна зустрітися та провести час разом.
  - Увечері доступні приміщення зачинені, для молоді їх ніхто не відкриє (наявність дорогого обладнання).
  - Повинно бути місце для зустрічей - зі зручними місцями для сидіння, невеликою кухнею, Wi-Fi, бажано мати спільний простір та менші кімнати.
  - Молодь проводить багато часу за телефоном.
  - Після школи в місті багато осіб відвідує клуби, спортивні секції, музичну школу.
  - У селах також працюють клуби та групи за інтересами.
  - Спорт - принаймні двоє учнів у класі професійно тренуються. Молодь активно займається спортом, користується спортивними залами та безкоштовними спортивними майданчиками. На жаль, у деяких школах спортивні майданчики закриті та платні. Здоровий спосіб життя популярний серед молоді.
  - Міжнародних проектів немає. Колись існували плани відправити музичний гурт до Польщі, але їх скасували.
  - Є клуб «Фієста» - молоді люди вивчають французьку мову, регулярно виїжджають за кордон і проживають у сім'ях.
  - Відсутня діяльність Пласту.
  - Американці приїжджають у Макошине - вони живуть у наметах, вивчають мову, збираються в таборах.
  - Існує гра під назвою «Джура» - протягом тижня в наметах у лісі проводяться збори табору.
- Школа
  - Навчання зараз відбувається у школі, але коли було дистанційне навчання (на відстані) дуже важко сприймалась наука - передача інформації була надто обмеженою. Деякі вчителі проводили онлайн-уроки, а інші просто давали матеріал для вивчення; це було характерним на ранніх стадіях дистанційного навчання.

- ▮ У школах проводяться професійна орієнтація та консультації, але лише в 9-11 класах. Це має відбуватися трохи раніше - тоді можна щось планувати. Зазвичай профорієнтація відбувається на уроках; поїздки є лише до Університету Поплавського у Києві.
- ▮ Репетиторство відбувається переважно на етапі підготовки до іспитів.
- ▮ Іноземні мови - тільки англійська, з 1 класу. Російська була відмінена 5 років тому. Учні не володіють вільно іноземною мовою, багато що залежить від учителів, не всі вони викладають професійно. Існує можливість вивчення німецької мови як другої.
- ▮ Останніми роками умови навчання покращились - з'явилися мультимедійні дошки, ноутбуки, обладнання, але лише в місті. У сільській місцевості все старе. Інтернет залишається проблемою, особливо в невеликих селах.
- ▮ Якщо постає питання оптимізації шкільної мережі, то рішення вдома приймають батьки, які не завжди хочуть довозити своїх дітей.
- Економіка, робота
  - ▮ У хлопців є можливості підзаробити, але це непросто; дівчатам ще важче. Це, переважно, сезонна робота.
  - ▮ У Мені можна знайти роботу, але з мінімальною зарплатою.
  - ▮ Багато людей їдуть за кордон - до Польщі, Німеччини, Чехії - протягом сезону заробляють гроші і повертаються назад. Якщо хтось залишається назавжди, то це, скоріш за все, виняток. Цілі сім'ї не виїжджають. Багато людей також працюють на сезонних роботах у великих містах.
  - ▮ Після закінчення навчання у вузах поодинокі особи повертаються до громади - вони можуть пройти тут стажування, а потім поїхати туди, де знайдуть нормальну роботу.
  - ▮ Повинна існувати стабільна робота з достатнім рівнем заробітної плати.
  - ▮ Необхідно розвивати бізнес та створювати нові робочі місця. Зараз тут багато старших працівників, а повинна бути конкуренція.
- Майбутнє
  - ▮ Молодь планує виїжджати у великі міста України; вона також хотіла б поїхати за кордон, але це непросто. Молоді люди хочуть вивчати право, менеджмент, маркетинг та медицину.
- Безпека
  - ▮ Доступ до алкоголю - можливий, як правило, доводиться просити дорослого придбати його, але деякі магазини продають і підліткам (особливо у невеликих магазинах чи селах, часом вживають домашній самогон). Проблема досить поширена. Куріння також непоодиноким явищем, але рідше, ніж вживання алкоголю.
  - ▮ Вживання наркотиків - дуже рідкісне явище, реклама на стінах з'являється вже три роки, переважно в центрі міста, але її швидко замальовують.
  - ▮ Часом трапляються конфлікти серед алкоголіків, але загалом у громаді спокійно.
  - ▮ На неосвітлених вулицях або при вимкненому світлі прогулюватись небезпечно
  - ▮ Алкоголіки та наркомани збираються у недобудованих, покинутих будівлях. Поліція не патрулює такі місця, вона приїжджає лише за викликом, але нічого не робить, іноді вона сама боїться. У місті є навіть камери, але коли щось трапляється, поліція все одно не реагує.
  - ▮ Поліція проводить різноманітні акції в школах, але безрезультатно. Вона реагує лише тоді, коли трапляється щось серйозне.
  - ▮ Водіння без водійських прав є загальним явищем. Мотоциклісти незаконно та небезпечно їздять по місту, іноді у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння.
  - ▮ Велосипеди крадуть. Їхати велосипедом небезпечно - велосипедних доріжок немає, їхати доводиться дорогами з інтенсивним рухом. Світловідбивні елементи не використовуються.

Загальна культура дотримання вимог та правил досить низька. Кілька разів роздавали світловідбиваючі елементи, але це було неефективно – їх недостатньо.

- Проблема бездомних собак - іноді мешканці від них відмовляються; собаки збираються групами і бігають по центру Мени.
- Багато людей палять сміття та траву, іноді за це їм виписують штрафи.
- Обов'язково слід більше інформувати щодо сортування відходів; місцеві жителі і так часто це роблять.
- Потенціали
  - Місцеві визначні пам'ятки - зоопарк, санаторій «Остреч» (але зараз у занедбаному стані), неподалік є табір для дітей, можна орендувати місце для відпочинку.
  - Біля річки облаштовані місця для відпочинку - альтанки (розміщені на воді, відразу дві було зруйновано). Де мало людей - там щось є, а де багато людей - часто все ламають і руйнують.
  - Відсутність промоції (просування) громади
- Потреби
  - Розбудова інфраструктури
  - Нові робочі місця
  - Місця для відпочинку – як у зимову пору, так і влітку.

2.13. Комунікація громади з мешканцями

Громада починаючи з 2011 року має власний веб-сайт <https://mena.cg.gov.ua/>.

Прийняте рішення щодо функціонування офіційного веб-сайту громади. Крім того, у зв'язку зі значними змінами, що стосуються конфігурації громади та її повноважень було створено Відділ цифрової трансформації та комунікації, одним із завдань якого є якісна зміна структури веб-сайту, забезпечення зручності його використання кожним мешканцем, його пристосування до можливості роботи на смартфоні чи планшеті тощо та подальша розробка мобільного додатку.

До 2019 року виходив щомісячний друкований бюлетень «Вісник громади», а сьогодні найважливішу інформацію можна знайти на:

- веб-сайті громади та у профілі громади в мережі Facebook <https://www.facebook.com/MenskaMiskaRada>
- веб-сайті nashamena.info та його профілі у Facebookу [Наша Мена Group | Facebook](https://www.facebook.com/nashamena)
- веб-сайті <https://susidy.city>

а також у друкованому виданні «Наше слово» (понад 9 тис. підписників).

Для комунікації також використовуються месенджери WhatsApp і Telegram (канал МенаOTG).

Інформація про бюджет громади та звіти про його виконання публікуються на веб-сайті громади та в газеті «Наше слово».

Зустрічі у сільській місцевості до запровадження коронавірусних обмежень проводились щороку у I кварталі. Організацією зустрічей займались старости, які розміщували оголошення на інформаційних дошках біля своїх офісів, клубів, магазинів та інших громадських місць.

Веб-сайт, серед іншого, включає в себе:

- Новини з життя громади
- Вкладки з інформацією про керівництво громади та офісних працівників, а також номери телефонів, адреси електронної пошти та години прийому
- Інформацію про проекти та рішення сесій та засідань виконавчих комітетів ради.

3. Процес об'єднання - генеза і перебіг

3.1. Процес об'єднання громад в одну громаду

Менська громада мала всі шанси стати однією з перших ОТГ в Україні, оскільки вперше рішення про згоду на добровільне об'єднання було прийняте радою громади 10 вересня 2015 року. До об'єднаної громади, крім Менської, повинно було увійти 17 сільських рад. Їм було надіслано відповідні пропозиції, але з багатьох причин усі органи місцевого самоврядування проігнорували це звернення.

Наступним етапом став 2016 рік. Після прийняття відповідних постанов щодо створення Менської ОТГ (з 17 органів місцевого самоврядування - 1 міська громада, 1 громада зі статусом міста та 15 сільських рад) заявка була надіслана до Центральної виборчої комісії щодо місцевих виборів, які відбулись наприкінці квітня 2017 року

Остаточні межі міської Менської громади сформувалися тоді, коли Кабінет Міністрів України затвердив новий перспективний план для Чернігівської області. На цій підставі перші вибори відбулись 25 жовтня 2020 року, а перше засідання міської ради - 2 грудня 2020 року. В даний час громада включає 39 населених пунктів, а адміністративним центром громади є місто Мена. Рада створила 20 старостинських округів.

3.2. Проблеми, пов'язані з процесом об'єднання

Головною проблемою на всіх етапах децентралізації було і залишиться переконати жителів у цілеспрямованості цієї реформи та на прикладах довести, що рівень життя в окремих населених пунктах покращується.

Не меншою проблемою була і залишається нестабільність етапів децентралізації, яка з року в рік йшла в різних напрямках, особливо в таких сферах як освіта, медицина, архітектура та земельні питання. Відносини держава-громада та район-громада також змінювались на всіх етапах реформи, а частина повноважень, делегованих та переданих на рівень громади, не відповідали її фінансовій спроможності, що спричинило виникнення непорозумінь щодо фінансування завдань та розподілу обов'язків.

Серйозною проблемою було позбавлення Мени статусу районного центру. Значна частина мешканців, які працюють в районній державній адміністрації (РДА), була звільнена або переведена до районного центру в Корюківці, що означає значне зменшення сплати податків від фізичних осіб (ПДФО) та відсутність місць для кваліфікованих працівників. Наприклад, у поліції кількість посад скоротилася з 68 до 28. Деякі адміністративні послуги стали важче доступними на місцях - доведеться їхати в район (наприклад, архітектурні дозволи).

3.3. Найбільші / найважливіші виклики, пов'язані з процесом об'єднання

У громаді існує постійна потреба зміни структури апарату громади та його комунальних підрозділів, при яких з'являється так званий кадровий голод.

Значним викликом є покращення поганого стану інфраструктури (особливо дорожньої та придорожньої інфраструктури), проблема відсутності транспортного сполучення із сільською місцевістю, що негативно впливає на загальні можливості розвитку туризму в громаді.

Протягом фінансового року держава передає громадам нові функції без передачі відповідних фінансових ресурсів, що вимагає постійних змін у статусі зайнятості, структурі та бюджеті громади (напр., у сфері соціальної допомоги). Існує також проблема доступу до реєстрів.

Найважливішим викликом для влади громади за недостатньої підтримки зі сторони держави є забезпечення фінансування всіх делегованих завдань на дуже великій території громади з надто

розгалуженою мережею установ (освіта, культура, соціальний захист).). У всіх сферах технічної та соціальної інфраструктури існують великі потреби в оновленні та модернізації.

Черговим питанням є забезпечення інтеграції громади, що нелегко буде виконати, коли об'єдналися стільки рад на такій великій території.

3.4. Досвід функціонування об'єднаної громади

Коли культуру фінансували з району, фінансування було авансовим. Після її переходу до громади відбувся розвиток, була створена сучасна публічна бібліотека (перша в області), придбано музичне та освітлювальне обладнання для приміщень закладів культури в селах, організуються заходи.

Створено ЦНАП.

Закуплено обладнання для комунального підприємства - 5 тракторів з обладнанням та новий сміттєвоз, що значно покращило якість послуг, що надаються.

Створено перший підрозділ місцевої пожежної охорони в області, який наразі має 4 відділення (формується п'яте).

Створено та активно функціонують інклюзивно-ресурсний центр (ІРЦ) та Центр професійного розвитку (ЦПР). Сусідні громади також користуються їхніми послугами.

4. Громада – характеристика виконавчого органу та надаваних послуг

4.1. Публічні послуги

а) Освіта (дошкільні заклади і школи)

На території громади функціонує:

- 16 закладів дошкільної освіти із 585 дітьми (у тому числі 63% у Мені) у 39 групах
- 16 закладів загальної середньої освіти (включаючи 2 філії), у тому числі:
  - Опорний заклад Менська гімназія з 1 філією
  - Менський опорний ЗЗСО I-III ст. ім. Т.Г. Шевченка з 1 філією
  - 8 закладів загальної середньої освіти I-III ступенів
  - 4 заклади загальної середньої освіти I-II ступеня.

Кількісні дані щодо навчальних закладів представлені в Додатку 1.

Загалом у дитячих садках нараховується 606 місць, а це означає, що ними користуються на 96,5%. Інша ситуація спостерігається у школах, де 7 002 місця відвідують 2422 учні, тобто послугами закладів загальної середньої освіти користуються лише 34,9%, що призводить до великих витрат на їхнє утримання. Середня кількість учнів в одному класі становить 13,5; в Мені – це 20,9, а в селах - лише 8,7.

Середньорічна вартість утримання учня коливається від 24,8 до 66,3 тис. гривень і залежить від розміру навчального закладу.

Утримання та належне функціонування закладів загальної середньої освіти з невеликою кількістю здобувачів освіти на даний час є основною проблемою. На сьогоднішній день у громаді є 7 малокомплектних закладах. У початкових класах створюються спільні класи, що негативно позначається на якості навчання.

Мережа інклюзивних класів постійно розвивається - на даний час в 5 закладах функціонує 24 класи, в яких навчається 20 учнів з особливими потребами.

У 11 закладах працює 21 група для початкових класів із збільшеною тривалістю занять, які відвідують 612 дітей.

У закладах загальної середньої освіти працює 370 вчителів та 163 працівники сфери обслуговування, тобто останні складають 30,58%.

Система позашкільної освіти представлена 4 закладами:

- ЗПО “Менська дитяча музична школа”
- ЗПО Менська дитячо-юнацька спортивна школа
- ЗПО Менська станція юних техніків
- ЗПО Менський центр дитячої та юнацької творчості.

З 2017 року в громаді функціонує інклюзивно-ресурсний центр (ІРЦ), в якому працюють 5 спеціалістів та надаються послуги не лише для дітей Менської громади, а й для мешканців Корюківської, Сосницької та Березнянської громад.

Починаючи з 1977 року працює Степанівський міжшкільний навчально-виробничих комбінат, в якому працює 16 викладачів.

У 2020 році була створена комунальна установа «Центр розвитку педагогічних працівників Менської міської ради» (ЦРПП), в якому працює 4 працівники (є 2 вакансії консультанта та психолога).

10 закладів загальної середньої освіти громади мають доступ до високошвидкісного оптоволоконного Інтернету. Водночас доступ до Інтернету є проблемою у сільській місцевості - технічно неможливо

задовольнити вимоги щодо швидкості. У школах також спостерігається проблема з комп'ютерною технікою - її не вистачає, а більше половини - застаріла.

Останніми роками громада приділяла багато уваги покращенню стану закладів освіти – проведено ремонт опорної школи, відремонтовано кухню, спортивні майданчики та спортзали у школах, облаштовано внутрішні туалети, а також встановлено необхідне обладнання та пристрої. Громада зосереджується на придбанні комп'ютерного обладнання. На сьогоднішній день досягнуто показник 3,5–4 учнів на комп'ютер. У 2021 році громада повинна отримати лабораторію із STEM¹-обладнанням та обладнання для хімічної лабораторії.

Водночас приміщення їдальні Менського ОЗЗСО І-ІІІ ст. ім. Т.Г. Шевченка (758 учнів) перебуває у поганому стані - необхідно знайти зовнішні джерела фінансування.

Іншою проблемою є брак кадрів (особливо викладачів природничих та математичних дисциплін). У громаді працює 60% вчителів пенсійного віку (за стажем роботи). У 2020 році до громади прийшли працювати лише 2 молоді вчителі. Програми заохочення молодих вчителів не існує, але відповідно до Програми підтримки молодіжних ініціатив та талановитої молоді на 2020-2022 роки нагороди вручаються як вчителям, так і дітям.

Відповідно до програми «Шкільний автобус на 2021-2025 роки» 11 автобусами перевозять 284 учні з 20 населених пунктів. На підставі угоди про співпрацю з Березнянською громадою учнів цієї громади довозять до навчальних закладів Менської громади.

У 2021-2022 роках оптимізовано освітню мережу шляхом ліквідації:

- Городищенського ЗДО (дитячого садка) “Берізка”
- Ушнянської філії І-ІІ ступенів Менського ОЗЗСО І-ІІІ ст. ім. Т.Г. Шевченка
- Городищенського ЗЗСО І-ІІ ст.

Для подальшої оптимізації необхідно вирішити питання належного стану доріг та освітлення (найсерйозніша проблема в селі Ушня).

Вчителі та батьки в селах не готові до оптимізації освіти і тому з цього питання потрібно знайти згоду.

На території Менської громади знаходиться Данилівська філія І-ІІ ступеня Опорного закладу Березнянського ЗЗСО І-ІІІ ст. Березнянської громади. Дану установу ліквідовано. Учні цього навчального закладу продовжать навчання в школі ім. Шевченка (відстань від села Данилівка до міста Мена становить 8 км).

б) Культура і розваги

Культурною діяльністю на території громади займаються:

- Менський міський будинок культури разом із 24 філіями
- Менська публічна бібліотека разом із 24 філіями
- Центр культури і дозвілля молоді
- Менський краєзнавчий музей

Основні дані про ці установи представлено у Додатку 2.

На базі Будинку культури функціонують 133 гуртки художньої самодіяльності та 24 гуртки за інтересами, в яких беруть участь 2000 осіб.

---

¹ STEM (science, technology, engineering, mathematics) – акронім, що походить від перших букв слів англійською мовою: наука, технологія, техніка та математика.

Творчий потенціал молоді у Центрі культури та дозвілля молоді реалізується через організацію клубів та тематичних гуртків. У Центрі є кінозал, де проводяться кінопокази.

Комунальний заклад «Менський краєзнавчий музей ім. В. Ф Покотила» діє з 1954 р. і налічує близько 18,7 тис. експонатів.

Менська публічна бібліотека працює у новому форматі вже рік. Це не сховище книг, а вільний простір для всіх груп мешканців з можливістю читання, спілкування, навчання, роботи та відпочинку. У 2020 році оновлено матеріально-технічну базу сільських бібліотек. В даний час 8 з 24 бібліотек мають доступ до Інтернету та комп'ютерів та перетворюються на інформаційні центри. Бібліотеки беруть участь у заходах, пов'язаних з місцевою історією, вони працюють у вихідні дні. Заклади культури модернізуються - за останні три роки меблі, обладнання та нові книги з'явилися не лише у Мені, а й у селах.

Проблема полягає ще й у відсутності опалення у значній частині сільських бібліотек, тому взимку їх доводиться переносити в адміністративні приміщення старости. У цих кімнатах планується розміщувати бібліотеки постійно.

Основною проблемою культурно-освітньої діяльності громади є відсутність хороших приміщень (майже всі приміщення потребують ремонту і утеплення) та обладнання для забезпечення основних видів діяльності, що значно ускладнює, а іноді і перешкоджає організації культурних заходів. Однією з проблем є відсутність власного автобуса (для діяльності різних гуртів, пересувної бібліотеки, мобільного кінотеатру тощо).

Проблема також полягає в тому, що у молодих людей мало варіантів того, що робити у вільний час - є лише бібліотека та Центр. Молодь збирається в селах лише біля магазинів. У селах працівники будинків культури мають гнучкий графік роботи, що дозволяє їм забезпечити більше можливостей для зустрічей дітей та молоді.

Що стосується села, то існує потреба в організації занять на місці, замість того, щоб їхати в центр громади.

Спорт і відпочинок

В громаді нараховується 77 об'єктів спортивної інфраструктури, включаючи 9 шкільних спортивних залів та 18 спортивних майданчиків, які перебувають у задовільному стані. В інших 8 школах взимку заняття проводяться в коридорах. Також є 2 спортивні зали: у місті поруч з центральним стадіоном та в селі Макошине в будинку культури. Поблизу 2 міських шкіл побудовано сучасні спортивні майданчики: футбольне поле зі штучним покриттям та багатофункціональний спортивний майданчик для 4 спортивних дисциплін.

Обидва шкільні майданчики та частина шкільних спортивних залів доступні також мешканцям громади.

Міський стадіон, на якому проводяться місцеві, районні та обласні змагання, частково знаходиться у поганому стані та не відповідає сучасним вимогам – існує необхідність в його модернізації.

Мешканці досить активні в плані фізичної культури та активного відпочинку. На свято Пресвятої Трійці в місті проводиться традиційний ярмарок зі спортивними змаганнями для всіх охочих, а на День Незалежності України проходить забіг у традиційних українських вишиванках.

На території громади позначені туристичні велосипедні маршрути, у теплу пору року проводяться циклічні велопробіги. У супроводі директора музею учасники знайомляться з місцевими визначними пам'ятками.

У громаді діє спортивна школа для дітей та підлітків. 288 дітей тренуються в секціях баскетболу, вільної боротьби, пауерліфтингу, легкої атлетики, панкратіону та футболу. Також є два спортивно-оздоровчі клуби: «STRONG MEN» та оздоровчий клуб «Здоров'я» (для людей пенсійного віку), які відвідують відповідно 68 та 45 осіб різного віку. Також працює тут фітнес-клуб "GYM", де тренується близько 70 осіб.

В громаді проводиться один з найбільших чемпіонатів з футболу в області, в якому беруть участь 22 команди. Також проводяться обласні змагання з вільної боротьби та панкратіону. Масштаби активності могли б бути значно більшими, якби було достатньо об'єктів та приміщень. У селах ситуація ще складніша - тут не вистачає не лише приміщень, а й кваліфікованих фахівців.

Люди похилого віку активно займаються скандинавською ходьбою, волейболом, футболом, шахами та велоспортом.

Незважаючи на потенціал для розвитку водного туризму, тут немає клубів та спортивного інвентарю, немає маркованих трас та обладнаних місць на трасах.

с) Охорона здоров'я

Мережа закладів охорони здоров'я включає:

- I рівень - КНП „МЦПМСД” (Комунальне некомерційне підприємство «Менський центр первинної медико-санітарної допомоги»), що перейшло з районного підпорядкування на початку 2021 року і складається з наступних підрозділів:
  - Амбулаторія (поліклініка) в Мені (обслуговує також 18 сіл), 34 штатні одиниці, у тому числі 8 лікарів
  - 5 амбулаторій у селах, 32 штатні одиниці, у тому числі 5 лікарів
  - 5 ФАПів, 13 штатних одиниць
  - 13 фельдшерських пунктів – 18 штатних одиниць.

Детальна інформація про заклади охорони здоров'я наведена у Додатку 3.

Існує дефіцит лікарів та молодшого медичного персоналу. Багато з них виїхало. Сімейних лікарів у місті недостатньо, вони перевантажені. Перевищено максимальну кількість декларацій на 1 лікаря.

Що стосується сімейних лікарів у селах, то ситуація інша. Необхідно підвищувати професійний рівень лікарів.

- II рівень:
  - КНП ММЛ (Менська міська лікарня)
  - Стаціонарні заклади – паліативний заклад у Макошині.

Лікарня надає спеціалізовану медичну допомогу та медичні послуги жителям Менської громади в амбулаторних та стаціонарних відділеннях. Крім того, послугами лікарні користуються жителі сусідніх та інших громад і районів.

До складу лікарні входить стаціонарне відділення на 130 ліжок та амбулаторія, стоматологічне амбулаторне відділення, а також допоміжні підрозділи (клінічна лабораторія, діагностичне відділення, фізіотерапевтичне відділення тощо). Стаціонарна допомога надається за такими напрямками: терапія, хірургія, ортопедія, травматологія, отоларингологія, акушерство, гінекологія, офтальмологія, неврологія, педіатрія, інфекційні захворювання.

Амбулаторну допомогу надають лікарі, що спеціалізуються на туберкульозі, дерматовенерології, ендокринології, терапії, інфекційних хворобах, хірургії, гінекології, педіатрії, офтальмології, отоларингології, неврології, психіатрії, наркології, ортопедії та травматології.

Лікарня оснащена сучасним комп'ютерним томографом, цифровими та аналоговими рентгенівськими апаратами, лапароскопічною хірургією, відеоендоскопією та іншим необхідним діагностичним та терапевтичним обладнанням, необхідним для надання медичної допомоги пацієнтам, вагітним жінкам, матерям та новонародженим.

У лікарні працює 329 працівників, у тому числі 44 лікарі.

В даний час існує нагальна потреба у поповненні персоналу лікарні лікарями наступних спеціальностей: анестезіолог, невропатолог, рентгенолог, хірург, травматолог, офтальмолог. Здійснено ремонт, закуплено обладнання, але фахівців немає. Молодих лікарів немає - вони працюють у приватних лікарнях. Багато лікарів вже пенсійного віку (майже половина).

У 2020 році лікарня підписала угоду з Національною службою здоров'я України на 13 пакетів (включаючи пакет COVID) Програми медичних гарантій - найбільша кількість в області серед районних лікарень.

Громада фінансує екстрену медицину та утримує дві з 4 існуючих станцій. Існує проблема з процедурою повідомлення - вона здійснюється через Чернігівську районну службу охорони здоров'я. Як правило, карета швидкої допомоги приїжджає швидко.

У громаді немає програми підтримки лікаря. Але йде розробка та погодження на сесії програми забезпечення медичних закладів Менської міської територіальної громади медичними кадрами на 2022 - 2026 роки.

В епоху пандемії почала розвиватися телемедицина - є кілька комплектів, придбаних в рамках державної програми.

Стан здоров'я мешканців

На обліку у нарколога перебуває 487 хворих на алкоголізм та 19 осіб, залежних від наркотиків. Проблеми, головним чином, пов'язані з відсутністю можливостей працевлаштування із гідною заробітною платою та загалом низьким економічним рівнем - з цієї причини проблема є більш поширеною у сільській місцевості. Наркоманія трапляється рідко, але останнім часом спостерігається збільшення поширення наркотиків шляхом зберігання їх у різних прихованих місцях (закладки) та розповсюдження інформації в інтернет-повідомленнях.

d) Соціальна допомога

Установи соціальної допомоги на території громади:

- Центр обслуговування клієнтів (на базі ЦНАП), в якому встановлена система «Соціальна громада» - 5 пунктів прийому та пункти у кожному старостаті
- Служба у справах дітей - 3 штатні одиниці
- Територіальний центр соціального обслуговування (Терцентр), 101,5 штатних одиниць (у тому числі 52 соціальні працівники)
- Менський міський центр соціальних послуг.

Служба у справах дітей

У громаді налічується близько 5000 дітей до 17 років, у тому числі 78 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. З них 51 дитина перебуває в прийомних сім'ях, 19 - у 14 прийомних сім'ях, а 7 дітей - в одному сімейному дитячому будинку. Близько 100 дітей, що перебувають у складних життєвих обставинах, проживають у 48 сім'ях.

Терцентр

У 2020 році Центр виявив 1514 осіб, які потребують соціальних послуг, 85% з яких були забезпечені. Всього виконано 64 129 послуг; було запроваджено механізм оцінки якості їх надання. Щороку проводиться опитування користувачів послуг.

Матеріально-технічна база закладу знаходиться в задовільному стані, проте вимагає додаткового обладнання та оновлення наявного, а також модернізація харчоблоку, пральні в стаціонарному відділенні і теплоізоляції закладу.

Жителі села задоволені послугами соціальних працівників. Протягом року до сільських населених пунктів організуються виїзди бригад допомоги (включаючи чоловіків із бензиновим, бензопилою, медсестра та перукаря). Лікарі раз на рік приїжджають на огляд до стаціонарного відділення, один раз на два роки комісія оновлює на місці Індивідуальну програму реабілітації.

Потрібне реабілітаційне обладнання, особливо для мешканців, які потрапили в складні життєві обставини тому планується відкрити безкоштовний пункт надання у тимчасове користування засобів реабілітації

Центр підтримує активний, здоровий спосіб життя людей похилого віку, що дозволить їм продовжувати своє самостійне функціонування. Планується запровадження занять скандинавської ходьби, реабілітаційних послуг, організації арт-терапії та кінотерапії.

Центр складається з наступних відділень:

Відділення соціальної допомоги вдома - у 2020 році було обслужено 502 людини, у тому числі 187 осіб за окрему плату. Соціальні працівники надають понад 40 різних послуг. Зазвичай у місті соціальні працівники обслуговують 10 осіб, у сільській місцевості - 6 осіб. На даний момент працівники перевантажені, бо у місті вони вже обслуговують 13 осіб.

Відділення денного перебування - у 2020 році відділення встановило, що 420 особам потрібна підтримка та обслужило 317 осіб. У відділенні працює медсестра. Забезпечується різноманітна консультативна підтримка, а також організація виставок, екскурсій, святкування подій та тематичних зустрічей. Функціонує група «Здоров'я», яка налічує до 40 осіб похилого віку, що займається лікувальною фізкультурою в тренажерному залі, який був відкритий завдяки участі в проєкті від Фонду міжнародної солідарності у 2019 році.

Відділення організації надання адресної натуральної та грошової допомоги, яке у 2020 році надало 7115 послуг. У 2021 році через розширення громади кількість послуг збільшиться приблизно на 1300. У відділення послуги надають: швачка, взуттєвик, електрик, тракторист, 2 робітники з технічного обслуговування та ремонту будинків та перукар.

Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання, яке розраховане на 45 осіб. В даний час в ньому розміщено 33 особи, які отримують необхідні для них соціальні послуги, в тому числі житло, одяг, взуття, постіль, обладнання та збалансоване чотириразове харчування.

Менський міський центр соціальних послуг

Загальна кількість працівників - 13 (є 17 штатних одиниць), у тому числі 8 спеціалістів із соціальної роботи. Заклад не має власного офісу, а працює в орендованому приміщенні; на даний момент триває процедура передачі приміщення обласного центру зайнятості. Окрім офісів тут (у підвалі) знаходиться клуб вечірнього молодіжного відпочинку «Джинс» зі спортивним обладнанням та пунктом обміну секонд-хенду. Необхідно закупити оргтехніку.

Отримувачами соціальних послуг найчастіше є люди похилого віку, особи з обмеженими можливостями, особливо ті, хто з різних причин залишився наодинці. Допомогою також користуються сім'ї, яким загрожує соціальна маргіналізація, особи та діти, які постраждали від насильства та жорстокого поводження, одинокі матері, сім'ї з особами з обмеженими можливостями, жертви збройних конфліктів та тимчасової окупації, включаючи внутрішньо переміщені сім'ї, сім'ї, члени яких перебувають у конфлікті з законом, сім'ї, постраждали від ВІЛ (СНІД), сім'ї, де існують проблеми з алкоголем та наркотиками, прийомні сім'ї та притулки сімейного типу, сироти, позбавлені батьківського піклування, сім'ї, які отримують допомогу від держави при народженні дитини, та інші групи людей у скрутному становищі.

е) Публічна безпека

На території громади нагляд за дотриманням порядку здійснює відділ №1 Корюківського райвідділу поліції. Кількість штатних одиниць становить 28 од. Крім цього тут розташовані ще:

- Державна пожежно-рятувальна частина (ДПРЧ) № 10 із 32 працівниками
- Менське регіональне відділення Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Чернігівській області - 5 працівників
- Комунальна установа “Місцева пожежна охорона” Менської міської ради, що складається з 4 команд у селищі Макошине та селах Бірківка, Семенівка та Дягова. Загальна кількість працівників – 22 особи. Ведеться робота по створенню ще одного відділення в селі Городище з 4 працівниками.

У 2020 році працівники державної пожежно-рятувальної частини виїжджали гасити 78 пожеж, а місцеві пожежники - 67 пожеж. Внаслідок пожеж загинула одна людина. Основні причини пожеж: необережне поводження з вогнем, збій електроенергії, вихід з ладу нагрівальних приладів.

Слід зменшити небезпеку виникнення пожеж - жоден з комунальних об'єктів не має протипожежної сигналізації. Також необхідно встановити системи блискавкозахисту та протипожежний захист дерев'яних конструкцій. Орієнтовна вартість, передбачена проєктом Програми забезпечення пожежної безпеки, становить 57 мільйонів грн. з місцевого бюджету, що в даний час є нереальним. В даний час триває робота з усунення недоліків.

У громаді багато бездомних тварин. Громада наймає чернігівську компанію для стерилізації тварин, але проблема залишається і надалі актуальною.

Серед неповнолітніх існує проблема доступності алкоголю - молодь може купувати алкоголь за посередництвом дорослих. Проблема шкідливих звичок теж присутня серед молоді, проблема частіше зустрічається у сільській місцевості – нема що робити, небагато місць, де можна провести вільний час, тому молодь збирається біля магазинів.

Трапляються незначні крадіжки, але їх небагато. Жителі відчують присутність поліції в селах, але не завжди є результати звернень мешканців, тобто контролю за порушеннями. Це пов'язано зі зменшенням кількості поліцейських та недосконалим законодавством.

Основними видами злочинів є:

- ▮ домашнє насильство (264 випадки)
- ▮ торгівля алкоголем (181)
- ▮ крадіжки (158)
- ▮ правопорушення, вчинені у стані алкогольного сп'яніння (48)
- ▮ наркозлочини (26)
- ▮ шахрайства (11)
- ▮ дрібне хуліганство (4)
- ▮ пограбування та зломи (4).

Громада є учасником проєкту Поліцейський офіцер громади. Працівники поліції працюватимуть в селі Макошине та ще в 5 населених пунктах. На сьогоднішній день програма схвалена і перше відділення вже відкрите в селищі Макошине.

На території громади створюється добровільна пожежна команда - 8 осіб пройшли спеціальне навчання. Команди вже створені у селах Дягова та Ліски, планується створення команди ще і в Киселівці.

f) Дороги та дорожня інфраструктура

Через територію громади проходить дорога національного значення Н-27 Чернігів-Мена-Сосниця-Грем'яч. Нею відбуваються міжнародні вантажні та пасажирські перевезення між Україною та Росією. Дорога вже давно не ремонтується і вимагає оновлення. На території громади є також регіональні та територіальні дороги загального користування державного значення загальною довжиною 81,8 км.

Мережа підпорядкованих громаді доріг має довжину 421 186 км. В даний час значна кількість асфальтованих доріг потребує ремонту - близько 85%, у тому числі 50% - капітального ремонту. В першу чергу слід вдосконалити ці ділянки доріг, де курсують автобуси, що перевозять дітей до шкіл та надають медичну допомогу. У місті Мена існує потреба в реорганізації руху транспорту шляхом введення перехрестя з круговим рухом на центральній площі; слід також встановити світлофори. Проблема полягає в тому, що головна дорога в місті - національного значення. Потрібно також будувати об'їзну дорогу.

Влада громади намагається покращити ситуацію (наноситься розмітка, встановлюються обмежувачі швидкості), але бюджету громади не вистачає не лише на капітальний ремонт, а й навіть на поточний ремонт. Існує потреба у ремонті тротуарів та розмітці велосипедних маршрутів до місць відпочинку.

Дуже поширеним серед жителів усіх сіл та міст є користування велосипедами. У 2015-2017 роках роздавалися світловідбиваючі елементи, але люди не розуміють, навіщо їм це потрібно.

Загальна кількість вуличних ліхтарів - 2890 штук. Місто майже повністю оснащено вуличним освітленням (90%), сучасним світлодіодним освітленням і воно не потребує модернізації. Лише за останні роки освітлення було встановлено у багатьох селах (15 з 20 старостинських округів і то лише на головних вулицях), але потреби все ще задоволені на 35%. Обслуговуванням займається комунальне підприємство «Менакомунпослуга».

г) Місцевий транспорт

У місті Мена міський автобус курсує щодня з листопада по квітень за такими маршрутами:

- ▮ маршрут № 1 - вул. Лермонтова - вул. Сіверський шлях
- ▮ маршрут № 2 - вул. Сидоренка - вул. Сіверський шлях

Недостатня кількість комунікаційних маршрутів та мереж; існує нагальна потреба зв'язати село з адміністративним центром. Люди найчастіше їздять на роботу, за покупками чи до медичного закладу, але населені пункти невеликі, а, отже, і невелика кількість тих, хто користується транспортом. Проблема вирішена лише в тих населених пунктах, які знаходяться на маршруті та обслуговуються транзитними автобусами. В даний час нерегулярні транспортні перевезення здійснюються перевізниками самостійно, без затвердження маршруту. Наприклад, з Ушні можна тричі на день їздити до Чернігова, а до Мени - два рази на тиждень.

Було підписано угоду про співробітництво між органами самоврядування - планується створити одне комунальне підприємство для здійснення перевезень; проєкт поданий на співфінансування з Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР).

Автовокзал у Мені закритий, приміщення продано; раніше тут було понад 80 маршрутів. Крім того, усюди присутні нелегальні перевізники. Шкільні автобуси перевозять лише учнів.

h) Інфраструктура, що використовується у домогосподарствах (сміття, каналізація, газ тощо)

Водопровідно-каналізаційне господарство

Загальна довжина водопровідної мережі в місті Мена становить 48,05 км, а каналізаційної мережі - 12,815 км. У Мені дві частини міста не забезпечені водою. Що стосується сіл, то 9 з них мають часткові локальні водопровідні мережі, а одне село Макошино - частково каналізаційну мережу.

Загалом у громаді налічується близько 11 тис. домогосподарств; 3,8 тис. забезпечуються централізованим водопостачанням (близько 35%) і близько 1,5 тис (14%) має каналізаційну систему.

У муніципальній компанії «Менський комунальник» працює 40 осіб і займається вона водопостачанням та водовідведенням у місті. Вона експлуатує систему водопостачання загальною протяжністю 28,9 км та 10,05 км каналізаційної мережі, що належить громаді. Але насправді в місті довжина водопровідної мережі більша. Це ділянки, які мешканці побудували за власні кошти та утримують їх самі. Громада повинна терміново взяти їх на свій баланс.

Поводження з твердими побутовими відходами

На території громади є три сертифіковані діючі сміттєзвалища: у селі Блистова (1,0 га), у Мені (6,1266 га - потрібно розширення) та у селі Покровське (1,5 га).

Діяльність у сфері поводження з відходами у місті Мена здійснює комунальне підприємство «Менакомунпослуга», в якому працює близько 100 осіб. У 2016 році у Мені було запроваджено сортування відходів у контейнерах для скла та пластику, а потім їх перевезення на переробні підприємства. В даний час у місті знаходиться близько 300 контейнерів, у тому числі 106 для скла та 102 для ПЕТ. У 2018 році для КП було придбано 5 нових тракторів з причепами та обладнанням, а в 2019 році - сміттєвоз. Відсоток жителів міста, охоплених системою вибіркового вивезення сміття, становить 62,4%.

Частково система вибіркового збору твердих побутових відходів у сільській місцевості впроваджується з 2016 року. У 6 населених пунктах встановлено 4 контейнери для скла та пластику; у Макошиному - 8 контейнерів.

Також розпочато вибіркового збір відходів у школах та дитячих садках.

У Мені організовано централізований регулярний вивіз сміття. У Макошиному за допомогою трактора раз на кілька тижнів здійснюється вивіз сміття, але це відбувається нерегулярно і часто із затримками. Потрібно придбати більше тракторів та сміттєвозів, щоб забезпечити запланований вивіз та поширити послугу на всі інші населені пункти.

Є багато незаконних сміттєзвалищ; деякі з них засипають так, щоб їх не було видно.

Рівень екологічної обізнаності низький, сміття викидається вздовж доріг та у канавах між полями. Люди не готові платити за вивіз сміття; значна його частина спалюється, переважно вночі. Існує потреба запровадити екологічну освіту в дитячих садках та школах.

Постачання електричної та теплової енергії

На даний час місто Мена опалюється частково централізованою системою. Джерелами тепlopостачання багатоквартирних будинків, підприємств та міських підрозділів обслуговування є 2 газові котельні компанії «Облтеплокомуненерго». Протяжність теплових мереж - 2,97 км.

Індивідуальні опалювальні прилади застосовуються в односімейних будинках.

Промислові підприємства використовують тепло з власних теплових установок або теплоцентралей сусідніх з ними підприємств.

Основним паливом для теплових установок є газ з мережі.

Постачальниками електроенергії є «Чернігівобленерго» та «Енера Чернігів». Трапляються перебої в електроживленні через застарілі електромережі (у селах є дерев'яні стовпи), і особливо через погані погодні умови, а також через перенесення зони обслуговування електромереж (РЕМ) в Корюківку - час на ремонт значно видовжився. Крім того, лінії та підстанції перевантажені через збільшення споживання.

Доступ до Інтернету

Станом на 1 вересня 2021 року не всі населені пункти громади підключені до мережі Інтернет за допомогою оптоволокна. В цих населених пунктах є лише мобільний інтернет і не завжди високої якості.

Поряд з цим в межах державної субвенції у 2021 році планується підключенню до мережі Інтернет за допомогою оптоволокна наступних населених пунктів: с.Слобідка, с.Ліски, с.Майське, с.Максаки, с.Осьмаки, с.Ушня, с.Дмитрівка, с.Бірківка.

Це дасть змогу підключити до мережі Інтернет всі населені пункти громади, де є заклади соціально-культурної сфери за допомогою оптоволокна з відповідною швидкістю і якістю.

4.2. Адміністрація місцевого самоврядування

а) Організація виконкому громади

До складу структури апарату Менської міської ради входить безпосереднє виконавче керівництво громади (7 осіб), старости (20 осіб), відділи та сектори - загалом 118,75 штатних одиниць (фактично зайняті - 106), у тому числі:

- Голова ради - міський голова
- Секретар ради - 1 штатна одиниця
- Перший заступник міського голови - 1 штатна одиниця
- Заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради - 3 штатні одиниці
- Керуючий справами виконкому - 1 штатна одиниця
- Старости - 20 штатних одиниць
- Відділ бухгалтерського обліку та звітності - 4 штатні одиниці
- Відділ документування та забезпечення діяльності апарату ради - 25 штатних одиниць, у тому числі 17 штатних одиниць посадових осіб у старостинських округах
- Юридичний відділ - 3 штатні одиниці
- Відділ земельних відносин, агропромислового комплексу та екології - 4 штатних одиниць
- Відділ цифрових трансформацій та комунікацій - 4 штатні одиниці
- Відділ житлово-комунального господарства, енергоефективності та комунального майна - 4 штатні одиниці
- Відділ соціального захисту населення, сім'ї, молоді та охорони здоров'я - 3 штатні одиниці
- Відділ економічного розвитку та інвестицій - 3 штатні одиниці
- Сектор кадрової роботи - 2 штатні одиниці
- Трудовий архів - 2 штатні одиниці
- Сектор фізичної культури і спорту - 1 штатна одиниця
- Сектор з питань публічних закупівель - 2 штатні одиниці
- Сектор з питань цивільного захисту населення та роботи з правоохоронними органами - 1 штатна одиниця
- Відділ " Центр надання адміністративних послуг" - 15 штатних одиниць
- Обслуговуючий персонал - 12,75 штатних одиниць

Крім цього, існує кілька суб'єктів-юридичних осіб:

- Відділ освіти - 25 штатних одиниць
- Відділ культури - 11 штатних одиниць
- Фінансове управління - 5 штатних одиниць
- Відділ архітектури та містобудування - 3 штатні одиниці
- Служба у справах дітей Менської міської ради - 3 штатні одиниці.

Відсоток зайнятих жінок сягає 80 осіб.

ЦНАП розпочав свою роботу 22 вересня 2020 р. У ньому працює 17 осіб. В даний час він надає 167 різних послуг, у тому числі 37 соціальних. У планах є збільшення кількості послуг та запровадження системи управління якістю послуг. В рамках ЦНАП діє система «Соціальна громада».

У першому місяці 2021 року тут було вирішено 901 справу, а в перші 24 дні лютого - вже 1364 справи.

Виконавчий комітет (виконком) складається з 39 осіб, у тому числі 21 чоловіка (54%) та 18 жінок (46%). До його складу входять: керівництво громади, керівники відділів та секцій, старости, представники освіти, культури, соціальної допомоги, пенсіонер та підприємець.

Громада не має статуту.

Система надання послуг та управління їхньою якістю

У громаді була запроваджена система електронного документообігу. Упродовж трьох місяців (станом на 19 березня 2021 р.) у системі було зареєстровано 1825 справ. Звернення реєструються Відділом документування та забезпечення діяльності апарату ради та надсилаються голові для вирішення. Голова цього ж дня передає справу в електронному вигляді відповідним заступникам або до конкретного відділу. До системи може підключитися голова, заступники, працівники, старости, керівники комунальних підприємств та депутати (вони можуть працювати в системі у своєму кабінеті у виконкомі Мени). Система забезпечує мобільне та дистанційне обслуговування і працює на захищеному каналі.

Система реєструє всі голосування, діяльність виконавчого комітету, відображає інформацію на веб-сайті громади тощо. Вона реєструє заплановані терміни реалізації звернень, а також формує звіт про виконання. Ви можете відстежувати весь обіг даного документа. Існує можливість пошуку справи за темами та співробітниками. Розробляється система сповіщення текстовими повідомленнями з інформацією про терміни розгляду звернень.

Багатьом мешканцям легше зв'язуватися з депутатами. З моменту створення ЦНАПу, кількість звернень безпосередньо керованих до голови, значно зменшилась.

Голова та заступники мають визначені години прийому громадян, але мешканці приїжджають у будь-який час, коли їм зручно, і, якщо це можливо, їх негайно приймають. З огляду на партійну систему не у всіх селах є депутати. Часто депутат також є старостою.

Система внутрішнього контролю - це функція, покладена на Відділ економічного розвитку, працівники якого не мають на це часу. Це питання потрібно також вирішити.

b) Рада громади

До складу Ради входить 26 осіб, у тому числі 11 жінок (46%). У складі Ради створено 4 постійні комісії.

У Раді представлено 8 політичних партій (по 2-5 осіб з кожної).

c) Адміністративні проблеми виконкому

Специфікою громади є її велика площа (1026,1 км²), багато старостинських округів (Мена + 20), велика кількість населених пунктів (39), що призводить до низької середньої густоти населення - 26,66 осіб на 1 км², а самих сільських територій - 15 осіб/1 км² - все це причина того, що громадою важко і дуже дорого управляти. Існує потреба в оптимізації старостинських округів - слід зменшити їхню кількість і, відповідно, виконком старост та їхній персонал.

Існуюча мережа установ публічного сектору (освіта, культура, охорона здоров'я) занадто велика, енергоємна, неефективна і не відповідає поточним потребам громади. Жодна з будівель не має пожежної сигналізації. Частина інфраструктури, яка знаходиться у сільській місцевості, спільно утримувалася колгоспами та старостами, тепер її було передано адміністрації громади, яка не має коштів на їх ремонт та утримання.

Бюджет громади занадто малий для фінансування соціальних та інфраструктурних завдань порівняно з потребами та очікуваннями мешканців. Високий рівень поточних витрат негативно позначається на можливості проведення ремонтних, модернізаційних та інвестиційних заходів. Витрати на освіту в 2021 році становитимуть 63,6% від загальних витрат бюджету; на додаток до субсидії, отриманої з державного бюджету, буде витрачено 60,45 млн. грн.

Серйозною проблемою було позбавлення Мени статусу районного центру. Значна частина жителів, які працювали у районній державній адміністрації, була звільнена або переведена до районного центру (Корюківки), що означає значне зменшення сплати податків від фізичних осіб та відсутність робочих місць для кваліфікованих працівників. Деякі адміністративні послуги стали важче доступними на місцях, для цього доведеться їхати до району.

Нестача кадрів є дуже серйозною проблемою - вони стосуються не лише самої адміністрації (апарату), але й освіти, охорони здоров'я та соціальної допомоги.

Нова влада громади стикається з двома ключовими проблемами:

- 1) Як розумно використовувати бюджет і як збільшити доходи за рахунок більш ефективного збору податків, стимулювання економічного розвитку а також залучення коштів з вітчизняних та іноземних джерел?
- 2) Як оптимізувати використання (надмірно великих та декапіталізованих) активів, щоб уникнути поведінки, характерної для багатьох нових громад, що полягає у готовності ремонтувати та модернізувати всі будинки, що перебувають у власності громади, без попереднього аналізу витрат на їхнє утримання та перспектив ефективного використання (включаючи прогноз змін кількості мешканців/користувачів)?

d) Відносини з районом

Раніше районний центр знаходився у Мені, а тепер у Корюківці. Триває процес налагодження співпраці з новим регіоном. Перехідний період пройшов гладко. Майже все майно було передано, адміністрація громади переїхала до колишнього місця перебування районної державної адміністрації (РДА). Фонди та майно бібліотеки вже передано. Громада планує повторно затвердити районні програми. Наразі з майна району не передано лише майно колишнього районного центру соціального забезпечення сім'ї, дітей та молоді.

e) Громадська оцінка діяльності органів місцевого самоврядування

Деякі мешканці позитивно ставляться до місцевої влади, а інші - критично.

Найбільш суперечливим питанням є оптимізація освітнього сектору - деякі мешканці рішуче заперечують законність цієї діяльності, а деякі підтримують її. Те саме стосується структури ради громади.

Між владою та мешканцями громади постійно ведеться діалог. Кожен житель може звернутися до голови ради та інших представників місцевих органів влади, висловивши свої зауваження та побажання як особисто, так і на сторінках соціальної мережі Facebook.

Результати детального опитування домогосподарств, запланованих в рамках програми DOBRE, дадуть об'єктивну відповідь стосовно точки зору жителів на проблеми та потреби органу місцевого самоврядування.

5. Проблеми і потреби² самоврядної громади

5.1. Інфраструктура

В ході аналізу інфраструктура була розділена на дві підзони - технічну (включаючи водопостачання, каналізацію, дороги, тротуари, освітлення, поводження з твердими побутовими відходами) та соціальну (освіта, культура, спорт, відпочинок, охорона здоров'я, заклади соціального забезпечення).

Технічна інфраструктура

Перша **проблема**, про яку повідомляють мешканці, це стан доріг на території громади (85% вимагає ремонту). Ще однією проблемою є інтенсивний рух дорогою державного значення через місто (потрібна об'їзна дорога) та відсутність рішень, що підвищують безпеку (круговий рух, світлофори). У громаді немає велосипедних доріжок, хоча багато жителів користуються велосипедами. Велосипедисти не використовують світловідбиваючих елементів. Існує проблема із забезпеченням доступності для менш мобільних груп населення - переважна більшість установ не має спеціальних під'їздів чи пандусів. У селах потреби вуличного освітлення задовольняються у 35%.

Між населеними пунктами громади немає пасажирських перевезень.

Для багатьох жителів, особливо в епоху пандемії та дистанційного навчання, доступ до швидкої мережі Інтернет став ключовим питанням. Через низьку густоту населення його розширення становить певну проблему.

Наступним викликом є водопровідно-каналізаційне господарство - ступінь водопостачання та водовідведення громади низький. Надання доступу до мережі для всіх мешканців потребуватиме значних інвестицій, оскільки їх доведеться реалізовувати переважно в розпоршених сільських районах. Крім того, якість води, яка подається, щоразу погіршується через відсутність достатньо ефективної системи очищення води.

Іншою проблемою є поводження з твердими побутовими відходами - у селах немає сертифікованих сміттєзвалищ, відсутній збір відходів у селах (лише частково в Макошиному) та їх сортування (є лише у місті та кількох селах). Вирішення цих питань є одним із найактуальніших завдань.

Соціальна інфраструктура

Існуюча мережа об'єктів державного сектору є надто енергоємною, неефективною та не відповідає поточним потребам спільноти.

Основними проблемами в галузі освіти є невеликі, незаповнені школи (у 14 із 17 кількість учнів не перевищує 100), старіння персоналу, нестача викладачів математики та іноземних мов та недостатня кількість коштів на оплату праці технічного персоналу. Шкільні будівлі вимагають ремонтів та модернізації. У 8 школах немає спортивних залів.

Основною проблемою культурної діяльності в громаді є відсутність належних умов для ведення такої діяльності. Не всі будівлі опалюються. Майже всі приміщення вимагають ремонту та утеплення. Іншою проблемою є недостатня кількість обладнання (наприклад, книг, музичних інструментів). Однією з проблем є відсутність власного автобуса (для діяльності різних колективів, пересувної бібліотеки, мобільного кінотеатру тощо).

Що стосується спорту, то однією з найбільших проблем є стан міського стадіону - він вимагає модернізації. У селах перешкодою для більшої активності жителів є не лише відсутність тренажерних залів, а й відсутність кваліфікованих спеціалістів.

² Перелік всіх проблем, потреб, потенціалів та елементів SWOT-аналізу в дослідженні є ієрархічними - вони починаються з найважливіших.

Що стосується охорони здоров'я, то в першу чергу не вистачає медичного персоналу. Обладнання вимагає постійного оновлення та модернізації. Більшість закладів охорони здоров'я містяться у типових приміщеннях, побудованих у 60-х або максимум у 70-х роках минулого століття. В основному там не було капітального ремонту. За кількома винятками, їхній розмір значно перевищує сьогоденні потреби.

Найбільшою проблемою у сфері соціальної допомоги є дефіцит працівників та реабілітаційного обладнання, що особливо гостро торкається людей, які не можуть дозволити собі самостійно це профінансувати.

Менський міський центр соціальних служб не має власного приміщення, а тому працює в орендованому.

5.2. Економіка і ринок праці

Що стосується питань економіки, то головна проблема полягає у недостатній кількості відповідно оплачуваних робочих місць. Зарплата низька. Рівень фактичного безробіття в селах становить 30%. Тому Київ, Чернігів а також Польща та інші країни забирають найкращі кадри. З іншого боку, бракує спеціалістів у деяких галузях, наприклад, лікарів, спеціалістів чи вчителів, але й також фахівців у галузі сільського господарства.

Нелегальне працевлаштування є досить поширеним явищем. Багато мешканців, які займаються бізнесом, роблять це без офіційної реєстрації.

Незважаючи на сільськогосподарський потенціал, переробна промисловість у громаді слаборозвинена. Виробництва товарів зі значною доданою вартістю мало. У громаді немає великих підприємств, які могли б забезпечити багато робочих місць.

Підтримка бізнесу відсутня - у створенні компаній та їхньому розвитку, встановленні контактів. У громаді та околицях немає навчальних центрів, які б готували до роботи на сучасному виробництві.

Сектор послуг для населення в селах недостатньо розвинений.

Туристичний потенціал не використовується через відсутність відповідної інфраструктури та пропозицій послуг для гостей. Зокрема, бракує облаштованих місць для відпочинку та харчування, а також готельних послуг.

Не вистачає туристичної інформації та її поширення, особливо за межами громади.

Потреби в галузі економіки можна розділити на загальнодержавні та місцеві. До перших належать зміна нормативних актів на такі, які були б зручнішими для підприємців (нижчі податки та ціни на електроенергію та газ, менше бюрократії) та зовнішня підтримка для започаткування бізнесу (напр., консалтинг, доступніші кредити).

Місцеві потреби, на які мають вплив громада та її мешканці, це створення робочих місць, головним чином за рахунок залучення інвесторів. Має відбуватися поступова диверсифікація зайнятості завдяки розвитку сфери послуг та сільського господарства (нові культури, розвиток тваринництва) і, нарешті, запуск переробної промисловості. Дуже важливо розпочати співпрацю між фермерами, а саме створювати кооперативи. Це дасть можливість отримати вищі ціни, ділитися досвідом, проводити спільні закупівлі (менші витрати) чи спільно використовувати обладнання.

5.3. Природне середовище

Серйозною проблемою для навколишнього середовища є сільське господарство, яке використовує велику кількість добрив та пестицидів та сприяє зниженню якості ґрунту та рівня ґрунтових вод (поряд із кліматичними змінами).

Іншою проблемою є низький рівень каналізування території громади (14%), що спричиняє проникнення стічних вод у ґрунт та забруднення води. Як результат, вода в колодязях стає все менш якісною.

Все ще нерозвинена система утилізації відходів та сегрегація відходів сприяє забрудненню навколишнього середовища. Відходи викидаються на незаконні сміттєзвалища, сміття усюди стало звичайним явищем.

Значну частину забруднення атмосферного повітря викликають стаціонарні джерела викидів - застаріле обладнання та технології промислових та сільськогосподарських підприємств.

Багато людей палять сміття і траву. Екологічна обізнаність мешканців невисока, а проекологічні заходи є рідкісним явищем.

Найголовніша потреба, на якій наголошується увага, - це запровадження цілісної системи поводження з твердими побутовими відходами та розвиток системи водопостачання та водовідведення.

5.4. Суспільний розвиток

Найбільшою соціальною проблемою є відсутність перспектив проживання на відповідному рівні, на що вказують багато мешканців громади (особливо молодь). Це пов'язано з недостатньою кількістю робочих місць, безробіттям, низькою заробітною платою, незадовільними житловими умовами та обмеженою пропозицією послуг і можливостей для цікавого проведення вільного часу.

Мешканці скаржаться на погану якість доріг, проблеми з охороною здоров'я, погіршення якості води, проблеми з комп'ютеризацією (у віддалених селах) та поганий сектор послуг.

Багато застережень стосується питання освіти - відсутність викладачів (особливо з природничих та іноземних мов), незадовільний рівень вивчення іноземних мов або дуже обмежена можливість професійної освіти.

Молоді люди хотіли б мати місце для цікавого проведення вільного часу, особливо в несприятливих погодних умовах.

Все це, серед іншого, призводить до еміграції, яка іноді веде до розпаду сімей. Виїзди та негативне сальдо міграції у поєднанні з негативним приростом населення спричиняють швидке зменшення чисельності населення та його старіння (понад 30% жителів - це особи, старші за 60 років). З 39 населених пунктів громади в одному взагалі немає мешканців, а в 5-ти проживає менше 10 осіб.

Неодноразово зазначалася низька громадянська активність. Жителі не виявляють значної активності у створенні громадських об'єднань для реалізації своїх інтересів та прагнень.

Надто слабкою є внутрішня інтеграція.

Серйозною соціальною проблемою є надмірне вживання алкоголю - і він, і сигарети є відносно легкодоступними для молоді.

Проблемою також є небезпечні місця скупчення осіб, які вживають алкоголь, де присутні бійки та руйнування. Реакція поліції залишає бажати кращого. В громаді поширене керування автомобілем без водійського посвідчення, а іноді у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння.

Стурбованість викликають значні масштаби домашнього насильства.

Безумовно, найважливішою **потребою**, виконання якої матиме вирішальний вплив на соціальну ситуацію, є економічний розвиток громади, внаслідок чого будуть створені нові робочі місця не лише у сфері сільського господарства. Громаді важливо підтримувати активну діяльність мешканців як при створенні власного бізнесу, так і при розвитку сфери сучасного сільського господарства та переробної промисловості.

Варто також подбати про активізацію місцевої громади, підтримуючи низові ініціативи та неурядові організації. Ще одна потреба - створення умов для активного дозвілля мешканців. Цього можна досягти, в першу чергу, через розвиток спортивно-рекреаційної інфраструктури.

6. Місцеві потенціали

Місцеві потенціали - це ті елементи, які можуть бути використані при здійсненні заходів, спрямованих на задоволення потреб мешканців громади. Нижче наведено їх перелік з розподілом на потенційні можливості: адміністративний, економічний, екологічний та соціальний.

6.1. Потенціал адміністрації

Потенціал місцевого самоврядування повинен служити для найкращого задоволення потреб мешканців.

Потенціал - це команда працівників з достатнім професійним рівнем, які мають досвід роботи в органах місцевого самоврядування або державної районної адміністрації. Вони усвідомлюють необхідність розширення і поглиблення своїх знань і, перш за все, набуття навичок роботи в нових умовах. Громада має досвід у залученні позабюджетного фінансування (дотації). Вона співпрацює з двома партнерськими польськими гмінами.

Адміністративні приміщення громади дозволяють зосередити усі управлінські кадри в одному місці в комфортних умовах.

Мешканці можуть користуватися адміністративними та соціальними послугами в безпосередній близькості від місця свого проживання - створено 20 старостинських округів, у кожному з них надаються адміністративні послуги та функціонує пункт соціальної допомоги («Соціальна громада»).

Керівництво громади усвідомлює необхідність вживання рішучих дій, спрямованих на забезпечення дієвого управління та ефективного використання майна, яке їй належить, особливо, що вона має справу з дефіцитом бюджету і водночас необхідністю створення найкращих умов для життя мешканців.

Слід звернути увагу на використання різноманітних форм спілкування з мешканцями.

6.2. Економічний та екологічний потенціал

Основним економічним потенціалом громади є родючі землі, саме тому 78% її території використовується для сільськогосподарської діяльності. Кліматичні умови сприяють розвиткові посівів сільськогосподарських культур - вони дешевші, ніж у південніших районах України, через високу вологість та відсутність необхідності зрошення. Значні площі луків та пасовищ створюють сприятливі умови для розвитку тваринництва.

У громаді працює близько 30 середніх сільськогосподарських підприємств, які займаються вирощуванням зернових та олійних культур, зберіганням злаків та розведенням м'ясної та молочної худоби. Існує великий потенціал для розвитку переробних підприємств агропродовольчої сфери.

Слід також зазначити наявність свердловини з мінеральною водою (завдяки якій працює великий завод з виробництва води) та сонячної станції потужністю 9 МВт.

З точки зору перспектив економічного розвитку, громада має хороше географічне розташування та великий транзитний потенціал. Місто Мена володіє добре розвинутою мережею різного типу сполучень (поїзд, автобус, є дві місцеві злітно-посадкові смуги для невеликих літаків, річка Десна).

Мена має генеральний план та план просторового розвитку (з січня 2016 року). Генеральні плани також існують для деяких великих сіл.

У власності громади є інвестиційні ділянки з підведеними необхідними комунікаціями. Є багато комерційних приміщень, особливо у сільській місцевості.

Будується єдиний в області індустріальний парк «Менський» (розроблено та затверджено місцевий план просторового розвитку, доопрацьовується концепція його функціонування).

Громада має значний туристичний потенціал, насамперед зоопарк (єдиний у невеликих українських містах), санаторій, готель, багато пам'яток історії, архітектури та культури, а також можливості для розвитку водного туризму (ріка Десна). Однак розвиток туризму вимагає понесення значних витрат на представлення та просування цих місць.

6.3. Потенціал мешканців

Громадський потенціал не є найсильнішою стороною громади, головним чином через велику еміграцію найенергійніших представників та труднощі в інтеграції такої великої кількості розпорошених сіл на її території.

Хоча активність мешканців, виражена кількістю та масштабами діяльності громадських організацій, не є високою, існує чимало низових ініціатив. Вони, в значній мірі, стимулюються громадським бюджетом, що дозволило обрати пріоритетні напрямки розвитку громади. Однією з найпопулярніших форм громадської діяльності є суспільно-корисні заходи (толоки), до яких приєднуються молодь, люди похилого віку, представники органів місцевого самоврядування та неурядових організацій. Волонтери беруть активну участь, проводяться благодійні концерти, збираються пожертви та передаються як допомога ветеранам або хворим дітям.

Величезною популярністю користуються різноманітні фестивалі, народні гуляння, святкування свят та ювілеїв. Найголовнішим з них вважається «Троїцький ярмарок» у центрі Мени.

Загальний стан здоров'я громади задовільний. Аматорський спорт, включаючи скандинавську ходьбу, стає все більш популярним. Багато людей відвідує спортивні клуби та секції. Дуже часто жителі всіх сіл та міста користуються велосипедами.

Високо цінуються масштаби та рівень соціального забезпечення, особливо його доступність у всіх старостинських округах.

Лікарня має велику кількість сучасного обладнання, завдяки чому користуються ним також жителі інших громад та районів.

Мешканці почуваються цілком безпечно. Через релігію чи етнічне походження не виникає внутрішніх конфліктів. У громаді є кілька одиниць муніципальних пожежних команд, відділ державної пожежної охорони та поліції.

Жінки беруть участь у всіх сферах діяльності місцевого самоврядування, займають більшість штатних одиниць та багато керівних посад. Це власне вони активніше займаються громадською діяльністю, а багато з них займаються власним бізнесом.

7. SWOT аналіз

Сильні сторони	Слабкі сторони
Загальні, що впливають на всі сфери життя	
<ul style="list-style-type: none"> • Місто Мена активно розвивається, змінюється і стає все більш комфортним для різних категорій мешканців (думка молоді). • Вигідне положення громади з огляду на відстань до центру району (31 км), області (69 км) і навіть столиці країни (208 км). 	<ul style="list-style-type: none"> • Перепонами для розвитку громади та забезпечення комфортного життя в ній є: <ul style="list-style-type: none"> ▫ Значні відстані всередині громади (до 37 км від її центру, крайні села віддалені одне від одного на 50 км) та відсутність внутрішнього автобусного сполучення (доїзд складний та дорогий, по дорогах поганої якості); ▫ Низький рівень заселеності на сільських територіях – велика кількість сіл з незначною кількістю мешканців. • Багато мешканців (особливо - молодь) не вбачає перспектив життя в громаді на задовільному рівні (недостатня кількість робочих місць, низький рівень заробітної плати, незадовільні умови проживання, обмежена пропозиція послуг та можливостей цікавого проведення вільного часу). • Демографічна криза, особливо на сільських територіях, що формує слабкі перспективи економічного розвитку (від’ємний натуральний приріст, міграція, старіння населення)
Адміністрація органу місцевого самоврядування	
<ul style="list-style-type: none"> • Колектив кваліфікованих та досвідчених працівників. • Досвід в отриманні позабюджетного фінансування (проекти). • Розробка Стратегії в 2018 році (для ОТГ в форматі до остаточного формування після виборів в 2020 році). • Усвідомлення необхідності впровадження змін та бажання покращити суспільно-економічну ситуацію в громаді (наприклад, розпочався процес оптимізації освітньої мережі). • Високий рівень власних доходів (59,8% в 2021 р.). • Низький рівень видатків на адміністрування громади (9,73% в 2021 р.). • Можливість доступу до адміністративно-соціальних послуг у кожному з 20 старостатів. • Впроваджена система електронного документообігу. • Відкритість керівництва громади до комунікації з мешканцями, використання різних форм контакту. • Бюджет громадських ініціатив. • Значна частка жінок в керівних органах та виконавчих структурах громади. • Наявність 2 партнерських громад в 	<ul style="list-style-type: none"> • Громадою дуже складно управляти і це дорого коштує через її велику площу (1.026,1 км²), велику кількість старостинських округів (Мена +20), велику кількість населених пунктів (39) та незначну щільність населення. • Комунального майна (особливо закладів освіти, культури та здоров’я) забагато для актуальних потреб громади, кошти утримання цих об’єктів зависокі. • Технічний стан та оснащення закладів в більшості випадків слабкий – існує потреба ремонтів і модернізації. • Відсутність генеральних планів для більшості сіл громади. • Бюджетні проблеми, що спричинені високим рівнем видатків та малою податковою базою власних надходжень громади (ведення господарської діяльності без реєстрації, відсутність детальних реєстрів майна, з якого сплачується податок за нерухомість, низький рівень оплати за оренду земельних ділянок та відповідно низький рівень сплати податків). • Високий рівень видатків на освіту – 63,5% бюджету в 2021 році (громада дофінансовує на освіту 60,45 млн грн понад освітньою субвенцією), що обмежує видатки в інших сферах. • Дефіцит спеціалістів – працівники адміністрації громади, лікарі, вчителі, спортивні тренери.

<p>Польщі.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Освіта: <ul style="list-style-type: none"> ▫ Майже оптимальне завантаження місць в садочках; ▫ Мережа інтеграційних класів в школах постійно розвивається, наразі їх 16; ▫ Суттєве покращення стану закладів освіти, особливо – в Мені; ▫ Розвинена мережа закладів позашкільля (4 заклади); ▫ Наявність Інклюзивно-ресурсного центру та Центру професійного розвитку педагогічних працівників, послугами яких користуються і сусідні громади; ▫ Діяльність Міжшкільного навчально-виробничого комбінату. • Культура та спорт: <ul style="list-style-type: none"> ▫ Широка пропозиція занять в закладах культури; ▫ Сучасна, багатфункціональна Публічна бібліотека в Мені; ▫ Сучасні спортивні майданчики при 2 міських школах. • Охорона здоров'я та соціальна допомога: <ul style="list-style-type: none"> ▫ Оснащення лікарні сучасним обладнанням (в тому числі – комп'ютерний томограф, лапероскопічна хірургія, відеоендоскопія); ▫ Лікарня має контракти на 13 пакетів послуг з НСЗУ – це найбільше в області серед районних лікарень; ▫ Громада фінансує екстрену медичну допомогу; ▫ Висока оцінка рівня та якості надання соціальної допомоги, в тому числі – ПК «Соціальна громада» в 20 старостатах; ▫ Запроваджено механізм оцінки якості послуг в Територіальному центрі. • Безпека: <ul style="list-style-type: none"> ▫ Багато закладів в сфері безпеки (5 місцевих пожежних команд, державна служба надзвичайних ситуацій, поліція); ▫ Реалізація проекту «Поліцейський громади» (створення на території громади 2 відділків поліції). 	<ul style="list-style-type: none"> • Низький рівень заробітної платні працівників адміністрації громади. • Відсутність системи внутрішнього контролю в громаді. • Освіта: <ul style="list-style-type: none"> ▫ Малі та малокомплектні школи; ▫ 60% вчителів пенсійного віку, мало молодих вчителів; ▫ Низька ефективність дистанційного навчання (проблеми з технікою та доступом до Інтернету, недостатній рівень підготовки і зацікавленості вчителів, складність контролювати заняття дітей); ▫ Низький рівень навчання іноземним мовам; ▫ Недостатній рівень оснащення в сільських школах; ▫ В початкових класах створюються об'єднані класи. • Немає комплексної системи поводження з твердими побутовими відходами. • Немає програми заохочення молодих лікарів. • Перевантаженість працівників служб охорони здоров'я та соціальної допомоги. • Неукомплектованість потрібним реабілітаційним обладнанням. • Менській міській центр соціальних послуг не має власного приміщення. • Відсутність зовнішньої промоції громади.
Інфраструктура і просторове управління	
<ul style="list-style-type: none"> • Мена має генеральний план та зонування території (затверджено в січні 2016 року). Генеральні плани наявні також для кількох найбільших сіл громади. • Високий рівень вуличного освітлення в 	<ul style="list-style-type: none"> • Поганий стан доріг в громаді (85% потребують ремонту), небезпечна національна дорога, що проходить через центр Мени, відсутність окружної дороги. • Немає велодоріжок.

<p>Мені.</p> <ul style="list-style-type: none"> • В громаді розташовано 77 об'єктів спортивної інфраструктури, в тому числі 9 спортивних залів та 18 стадіонів, які перебувають в задовільному стані. • Визначено туристичні велосипедні маршрути. 	<ul style="list-style-type: none"> • Недостатній рівень вуличного освітлення в селах (лише 35%). • Архітектурні бар'єри для осіб з інвалідністю (на вулицях та суспільних будинках); • Відсутність регулярних пасажирських перевезень на території громади, автобусна станція в Мені не працює. • Суспільна інфраструктура (освіта, культура, спорт, відпочинок, охорона здоров'я) потребує серйозних капіталовкладень на ремонті, модернізацію та дооснащення. • Недостатній рівень доступу до Інтернету на території громади. • Низький рівень покриття домогосподарств мережею водопостачання та каналізації. • Якість води в системі централізованого водопостачання погіршується. • Нестабільність електропостачання, тривалий час відновлювальних робіт в разі аварії. • Немає публічних туалетів.
Економіка	
<ul style="list-style-type: none"> • З точки зору перспектив економічного розвитку громада має вигідне географічне розташування та значний транзитний потенціал – біля траси Р12 Чернігів – кордон з Росією. • Місто Мена має досить розвинуту мережу транспортного сполучення (залізниця, автобус, 2 злітних смуги для малої авіації, річка Десна). • Дуже добрі природні умови для розвитку аграрного сектору (родючі землі, сприятливі кліматичні умови). • Потенціал розвитку переробки споживчо-сільськогосподарської продукції. • Наявність кількох середніх підприємств, причому не тільки сільськогосподарських. • Джерела мінеральної води (є 1 виробник). • Доступні інвестиційні ділянки. • Наявність великої кількості вільних об'єктів. • На етапі створення – єдиний в області промисловий парк. • Зростає роль жінок в бізнесі. 	<ul style="list-style-type: none"> • Обмежена кількість робочих місць через обмеженість і малий рівень диверсифікації місцевої економіки (переважно – сільське господарство). • Незначний рівень переробки продукції. • Немає великих підприємств, які створювали б велику кількість робочих місць з високою заробітною платнею. • Значний рівень незареєстрованої господарської діяльності та нелегальне працевлаштування. • Сезонність роботи в сільському господарстві (в тому числі – неофіційне працевлаштування), що призводить до значного зростання кількості безробітних в зимовий період. • Низький рівень заробітної платні. • Дефіцит спеціалістів в окремих галузях (тваринництво). • Немає навчальних закладів профтехосвіти, які б готували спеціалістів для сучасного виробництва. • Немає центрів підтримки для малого та середнього бізнесу. • Сектор послуг недостатньо розвинутий (незважаючи на наявний попит).
Навколишнє середовище і туризм	
<ul style="list-style-type: none"> • Відносно чисте навколишнє середовище – переважно використовується газове опалення. • Значна туристична привабливість: <ul style="list-style-type: none"> ▫ Зоопарк (єдиний серед малих міст в Україні); ▫ Річки; ▫ Природні резерви, природоохоронні 	<ul style="list-style-type: none"> • Забруднення ґрунтів внаслідок діяльності фермерів – використання значної кількості добрив та пестицидів призводить до зниження якості землі, зниження рівня ґрунтових вод. • Незначний рівень забезпечення каналізацією в громаді, що призводить до потрапляння стоків в ґрунт і забруднення води. • Відсутність комплексної системи вивезення сміття

<p>зони, природні пам'ятки;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▫ Історичний та культурний потенціал громади (археологічні поселення, церкви, історичний парк). 	<p>в селах (лише частково в Макошині), засмічення території громади.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Спалювання сміття та трави. • Низький рівень екологічної освіти мешканців. • Незначний рівень заліснення території (9%). • Невикористаний туристичний потенціал: <ul style="list-style-type: none"> ▫ Відсутність інфраструктури для проживання на сільських територіях; ▫ Відсутність туристичної інфраструктури в громаді; ▫ Відсутність промоційно-інформаційних матеріалів.
Мешканці та суспільна активність	
<ul style="list-style-type: none"> • Населення етнічно однорідне, немає внутрішніх конфліктів. • Значний рівень спортивної активності мешканців, серед молоді популярним є здоровий спосіб життя. • Повсюдне використання велосипедів. • Багато ініціатив знизу. • Значний рівень залученості мешканців до участі та організації фестивалів, святкування та урочистостей. • Доступ до широкої пропозиції в освіті, культурі (заклади культури та бібліотеки), спорту, охорони здоров'я та соціальної допомоги у всіх старостатах. • Досить багато цікавих фестивалів. • Зростаюча роль жінок в суспільному і політичному житті. 	<ul style="list-style-type: none"> • Більшість мешканців громади відчуває вплив негативних чинників, які є притаманними сільським територіям України: проблеми з технічною інфраструктурою та доступом до суспільних послуг задовільної якості. Відсутність перспектив життя на задовільному рівні є причиною значної міграції (біля 20%). • Високий рівень фактичного безробіття (до 30% в селах), що спричиняє негативні суспільні явища. • Поширене неформальне працевлаштування. • Недостатня пропозиція можливостей проведення вільного часу, особливо для молоді та в зимовий час, передусім – в селах. • Незадовільна активність мешканців в громадських організаціях. • Низький рівень внутрішньої інтеграції в громаді. • Безпека: <ul style="list-style-type: none"> ▫ Доступність тютюну і алкоголю для молоді; ▫ Серйозною суспільною проблемою є алкоголізм, зростає рівень наркоманії; ▫ Небезпечні місця (бійки, розпиття алкоголю); ▫ Часті випадки крадіжок і хуліганства; ▫ Низька активність поліції; ▫ Небезпека на дорогах (керування транспортом без прав, напідпитку, велосипедисти без світловідбивних елементів); ▫ Безпритульні тварини; ▫ Зростає злочинність, в тому числі – насилля в родинах.
Можливості	Загрози
<p><u>Загальноукраїнські:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Зміни в законодавстві щодо регулювання громад: <ul style="list-style-type: none"> ▫ реальна самостійність; ▫ більше коштів в управління громад. • Доступність зовнішніх ресурсів, в тому числі – грантів для вирішення місцевих проблем. • Поступове покращення економічної 	<p><u>Загальноукраїнські:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Побоювання щодо інвестицій в бізнес, спричинені нестабільною економічною ситуацією і політичними змінами в країні. • Військовий конфлікт на сході України. • Зменшення субвенцій та дотацій на реалізацію суспільних завдань через погану економічну ситуацію в країні, в тому числі – через пандемію. • Недосконалість законодавства, яке постійно

<p>ситуації, і як наслідок – покращення суспільної і матеріально-побутової ситуації мешканців.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Розвиток громадянського суспільства, зростання активності мешканців. <p><u>Місцеві:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Зростання рівня зацікавленості мешканців громади, області та України до проведення вільного часу в привабливому природньому і культурному середовищі на території громади. • Зацікавленість інвесторів заснуванням діяльності на території громади. • Повернення заробітчан з отриманими професійними знаннями та коштами на розвиток власного бізнесу. 	<p>оновлюється, покладаючи нові обов'язки на громади – держава переказує громадам функції без відповідної передачі фінансування на їх реалізацію.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Існує проблема складності доступу до різних реєстрів даних. • Складні і не вигідні умови отримання кредитів підприємцями. • Держава часто не забезпечує необхідних програм підтримки бізнесу, а також не скасовує обмеження на ведення підприємницької діяльності. • Високі ціни на електроенергію (особливо для юридичних осіб). • Висока ціна на газ. • Високі податки та штрафні санкції. • Значний рівень т.зв. сірої сфери. • Кліматичні зміни, що шкодять аграрній сфері. • Пандемія коронавірусу, що негативно впливає на різні аспекти життя громади та її мешканців (зменшення доходів бюджету, неефективне дистанційне навчання, ускладнений доступ до медичної допомоги, психологічні проблеми і т.і.). <p><u>Місцеві:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Позбавлення Мени статусу районного центру (відтік кадрів, зменшення податкової бази, недоступність на місці деяких адмінпослуг). • Суспільний супротив раціоналізації освітньої мережі. • Суспільне незадоволення в разі відсутності позитивних ефектів від змін в громаді.
--	---

8. Матеріали, що використовувались під час формування Діагнозу

- Заявка Менської міської громади на участь в 4 когорті Програми DOBRE (2020 рік)
- Офіційна сторінка громади <https://mena.cg.gov.ua/index.php?tp=main>
- Офіційна сторінка громади в Фейсбук <https://www.facebook.com/MenskaMiskaRada/>
- Стратегія розвитку Менської об'єднаної територіальної громади на 2018-2024 роки, затверджена рішенням 12 сесії 7 скликання селищної ради від 27.03.2018 року № 97 <http://mena.cg.gov.ua/index.php?id=27077&tp=1>
- Паспорт громади <https://mena.cg.gov.ua/index.php?id=26630&tp=2>
- План (Програма) соціально-економічного розвитку Менської територіальної громади на 2021 – 2022 роки <https://mena.cg.gov.ua/index.php?tp=card&id=126893>
- Бюджет громади за 2020 рік та проект на 2021 рік
- Інтернет-видання «Сусіди.City» - <https://susidy.city/>
- Дані та зведення, отримані з громади

9. Список співрозмовників

- Керівництво громади – голова, перший заступник та заступники голови, секретар ради
- Старости
- Депутати ради
- Представники Молодіжної ради
- Керівники структурних підрозділів адміністрації громади - відділ соціального захисту, відділ культури, відділ освіти, фінансове управління, відділ економіки та інвестицій, організаційної роботи
- Директори шкіл
- Директори КП та КУ
- Представник ДСНС
- Фізичні особи-підприємці

Додаток 1. Перелік освітніх закладів

	Рік будівництва або капітального ремонту	Проектна потужність	Кількість учнів + кількість вихованців	Кількість педпрацівни ків / технічних працівників	Вартість навчання 1 учня в рік
Блиствівський заклад загальної середньої освіти I–III ступенів	1975, 2019 Санвузли	320	80	14/7	47,7
Дягівський заклад загальної середньої освіти I–III ступенів	1979, 2020 Реконструкція газопостачання	320	96	20/7	44,0
Киселівський заклад загальної середньої освіти I–III ступенів	1913, 2019 Санвузли	230	83	18 /9	44,8
Куковицький заклад загальної середньої освіти I–III ступенів	1877, 2020 Реконструкція системи газопостачання	280	49	13 /6	58,9
Макошинський заклад загальної середньої освіти I–III ступенів	1937, 2018–2019 Капітальний ремонт	380	182	24/ 12	28,1
Опорний заклад Менська гімназія	1965, 2019–2020 капітальний ремонт	964	604	67/ 26	34,7
Бірківська філія I–II ступенів Опорного закладу Менська гімназія	1969	320	52	11 /6	62,6
Менський ОЗЗСО I–III ступенів ім. Т.Г. Шевченка	1935 та 1979, 2019–2020 капітальний ремонт	956	758	68 /26	24,8
Лісківська філія I–II ступенів Менського ОЗЗСО I–III ступенів ім. Т.Г. Шевченка	1930	182	41	11/ 4	59,4
Покровський заклад загальної середньої освіти I–III ступенів	1974	550	87	20/8	
Синявський заклад загальної середньої освіти I–III ступенів	1897, 2019 Санвузл	420	98	17/10	53,6
Стольненський заклад загальної середньої освіти I–III ступенів	1966, 2020 Реконструкція системи газопостачання	560	141	18/11	30,8
Величківський заклад загальної середньої освіти I–II ступенів	1967	240	40	15 /6	62,7

Волосківський заклад загальної середньої освіти I–II ступенів	1897, 2007	210	76	15/4	
Семенівський заклад загальної середньої освіти I–II ступенів	1970	320	32	9/7	63,8
Феськівський заклад загальної середньої освіти I–II ступенів	1911, 2019 Санвузли	320	96	15/6	31,1
Бірківський заклад дошкільної освіти (дитячий садок) «Сонечко» заклад дошкільної освіти (дитячий садок)	1969	11	12	2/3	31,0
Блиствівський заклад дошкільної освіти (дитячий садок) «Ромашка» загального типу	1975	10	15	2/3	28,4
Волосківський заклад дошкільної освіти (дитячий садок) «Волошка» загального типу	1976	19	12	2/3	
Городищенський заклад дошкільної освіти (дитячий садок) «Берізка» загального типу	1968	32	5	1/3	
Дягівський заклад дошкільної освіти (дитячий садок) "Веселка" загального типу	1980, 2020 Ремонт внутрішньої системи опалення	28	25	2/3	24,6
Киселівський заклад дошкільної освіти (дитячий садок) «Веселка» загального типу	1987, 2020 Ремонт теплопостачання	38	29	3/4	32,0
Куковицький заклад дошкільної освіти (дитячий садок) «Дзвіночок» загального типу	1877, 2020 Реконструкція газопостачання	10	9	2/2	42,5
Макошинський заклад дошкільної освіти (ясла–садок) «Сонечко» загального типу	1977, 2018–2019 Капітальний ремонт	45	47	7/10	35,4
Менський заклад дошкільної освіти (ясла–садок) комбінованого типу «Сонечко»	1981, 2018–2020 капітальний ремонт	120	140	19/22	36,2

Менський заклад дошкільної освіти (ясла–садок) комбінованого типу «Дитяча академія»	1880, 2018 – 2020 поточні ремонти, санвузли, теплопостачання	149	105	20/18	52,0
Менський заклад дошкільної освіти (ясла–садок) ім. Гагаріна загального типу	1966, 2018 – 2020 ремонт, санвузли	34	66	10/14	38,3
Покровський заклад дошкільної освіти (ясла–садок) «Капітошка» загального типу	1974	15	13	2/2	
Синявський заклад дошкільної освіти (дитячий садок) «Дзвіночок» загального типу	2000	21	18	2/3	25,0
Стольненський заклад дошкільної освіти (дитячий садок) «Сонечко» загального типу	1966	19	23	2/2	21,2
Семенівський заклад дошкільної освіти (дитячий садок) «Сонечко» загального типу	1970	15	13	2/2	29,2
Феськівський заклад дошкільної освіти (дитячий садок) «Веселка» загального типу	1980	20	43	6/8	32,7
Осьмаківський заклад дошкільної освіти (дитячий садок) «Капітошка» загального типу	1960	20	10	2/2	39,0
Разом школи		7.002	2.443	34,9%	
Разом садки		606	585	96,5%	

Додаток 2. Перелік закладів культури

	Рік будівництва або капітального ремонту	Проектна потужність (кількість місць в основній залі)	Кількість працівник ів	Кількість секцій / гуртків, заходів
КЗ “Менський БК”	1964	800	19	Гуртків – 17, заходів – 60
Бірківська філія КЗ Менський МБК	1979	400	3	Гуртків 7, танцювальний колектив – 1, заходів – 146
Блиствівська філія КЗ Менський МБК	1962	200	1	Гуртків – 4, заходів – 165
Величківська філія КЗ Менський МБК	1951	150	1	Гуртків – 5, заходів – 172
Дягівська філія КЗ Менський МБК	1962	100	1	Гуртків – 5, заходів – 90, танцювальний колектив –1, фольклорний колектив –1
Загорівська філія КЗ Менський МБК	1980	123	1	Гуртків – 2, заходів – 22, фольклорний колектив –1
Киселівська філія КЗ Менський МБК	1968	450	5	Гуртків – 16, заходів –165 Танцювальний колектив –1 Вокальний ансамбль –1 Зразковий духовий оркестр –1
Куковицька філія КЗ Менський МБК	1963	340	5	Гуртків – 8, заходів – 161, ВІА –1 чоловічий квартет – 1, зразковий ансамбль народного танцю «Калинонька» – 1
Майська філія КЗ Менський БК	1976	150	1	Гуртків – 4, заходів – 17
Максаківська філія КЗ Менський МБК	1976	245	1	Гуртків – 2, заходів – 70
Лісківська філія КЗ Менський МБК	1989	300	2	Гуртків – 4, заходів – 100
Макошинська філія КЗ Менський МБК	1976	500	7	Гуртків – 15, заходів – 179, Народний хор «Полісся» – 1, зразковий цирковий колектив «Юність» – 1, ансамблі – 2
Осьмаківська філія КЗ Менський МБК	2002	120	1	Гуртків – 3, заходів – 55
Садова філія КЗ Менський МБК	1959	100	2	Гуртків – 6, заходів – 71
Семенівська філія КЗ Менський МБК	1963	240	3	Гуртків – 13, заходів – 84, фольклорний ансамбль – 1, хоровий колектив – 1
Слобідська філія КЗ Менський МБК	1972	250	2	Гуртків – 8, заходів – 115, фольклорний колектив –1
Синявська філія КЗ Менський МБК	1928	180	2	Гуртків – 9, заходів – 110, вокальний ансамбль – 1, клуб «Господарочка» – 1

Стольненська філія КЗ Менський МБК	1961	420	2	Гуртків – 10, заходів – 71
Ушнянська філія КЗ Менський МБК	1906	160	2	Гуртків – 5, заходів – 133, фольклорний колектив – 1, драматичний колектив – 1
Феськівська філія КЗ Менський МБК	1977	400	2	Гуртків – 10, заходів – 181, зразковий цирковий колектив «Феєрія» – 1
КЗ Менський краєзнавчий музе ім. В. Покотила	1905		5	Площа – 155,5, кількість предметів основного фонду – 18513, відвідувачів – 5 тис., екскурсій – 398
КЗ “Центр культури та дозвілля молоді”	1993	157	7	Гуртків – 6, заходів – 244
КЗ “Менська публічна бібліотека”	2019	70	10	клуби за інтересами - 7, ляльковий театр - 1, заходів - 155
Бірківська філія Менської публічної бібліотеки	1979	15	1	Заходи – 17
Блиствівська філія Менської публічної бібліотеки	1962	15	1	Заходи – 14, клуб «Hand – made», ляльковий театр «Веселі смурфики»
– Величківська філія Менської публічної бібліотеки	1951	15	1	Заходи – 17, клуб «Мальви»
– Дягівська філія Менської публічної бібліотеки	1962	30	1	Заходи – 22
– Дмитрівська філія Менської публічної бібліотеки	1930	8	1	Книговидача користувачам
– Киселівська філія Менської публічної бібліотеки	1968	35	1	Заходи – 16
– Куковицька філія Менської публічної бібліотеки	1963	20	1	Заходи – 16, клуб «Промінчик»
– Максаківська філія Менської публічної бібліотеки	1976	20	1	Заходи – 2
– Лісківська філія Менської публічної бібліотеки	1989	25	1	Заходи – 11
Макошинська філія краєзнавчо–інформаційний центр Менської публічної бібліотеки	1976	40	2	Заходи – 32, клуб «Пізнайко»
Осьмаківська філія Менської публічної бібліотеки	2002	20	1	Заходи – 15
Остапівська філія Менської публічної бібліотеки			1	- книговидача користувачам
Садова філія Менської публічної бібліотеки	1959	8	1	Заходи – 8

бібліотеки				
Семенівська філія Менської публічної бібліотеки	1963	10	1	Заходи – 12, клуб «Забава»
Синявська філія–краєзнавчо–інформаційний центр Менської публічної бібліотеки	1928	20	2	Заходи – 50, клуб «Друзі бібліотеки»
Слобідська філія Менської публічної бібліотеки	1972	20	1	Заходи – 6
Стольненська філія–краєзнавчо–інформаційний центр Менської публічної бібліотеки	1961	20	2	Заходи – 23, ляльковий театр «Цукерочка»
Ушнянська філія Менської публічної бібліотеки	1906	20	1	Заходи – 11
Феськівська філія Менської публічної бібліотеки	1977	30	1	Заходи – 24
Разом		6.156		

Додаток 3. Перелік закладів охорони здоров'я I рівня

Назва	Територія обслуговування	Кількість працівників
Менська амбулаторія	м. Мена, с. Данилівка, с. Веселе, с. Ліски, с. Майське, с. Максаки, с. Луки, с. Феськівка, с. Покровське, с. Куковичі, с. Загорівка, с. Овчарівка, с-ще Куковицьке с. Садове, с. Нові Броди, с. Дягова, с. Волосківці, с. Степанівка, с. Слобідка	34, в т.ч. Лікар – 9, сестра медична – 17, фельдшер - 1
ФП с. Данилівка	с. Данилівка, с. Веселе	2, в т.ч. фельдшер – 1, сестра медична - 1
ФП с. Ліски	с. Ліски, с. Майське	2, в т.ч. фельдшер – 1, сестра медична - 1
ФП с. Максаки	с. Максаки, с. Луки	Молодша медична сестра – 1
ФАП с. Феськівка	с. Феськівка	3, в т.ч. фельдшер – 1, сестра медична - 2
ФАП с. Покровське	с. Покровське	3, в т.ч. фельдшер – 1, сестра медична - 2
ФАП с. Куковичі	с. Куковичі, с. Загорівка, с. Овчарівка, с-ще Куковицьке	3, в т.ч. фельдшер – 1, акушерка – 1, сестра медична - 2
ФП с. Садове	с. Садове, с. Нові Броди	2, в т.ч. фельдшер – 1, сестра медична - 1
ФП с. Дягова	с. Дягова	2, в т.ч. фельдшер – 1, сестра медична - 1
ФАП с. Волосківці	с. Волосківці	2, в т.ч. фельдшер – 1, сестра медична - 1
ФП с. Степанівка	с. Степанівка	Молодша медична сестра – 1
ФП с. Слобідка	с. Слобідка	Молодша медична сестра – 1
Макошинська амбулаторія	сmt. Макошине, с. Остапівка	6, в т.ч. лікар – 1, сестра медична – 2, водій - 1
ФП с. Остапівка	с. Остапівка	2, в т.ч. фельдшер – 1, сестра медична - 1
Киселівська амбулаторія	с. Киселівка, с. Величківка, с. Прогрес, с. Комарівка с. Вільне	6, в т.ч. лікар – 1, сестра медична – 2, водій - 1
ФП с. Величківка	с. Величківка, с. Вільне	Завідувач ФП/фельдшер – 1
Бірківська амбулаторія	с. Бірківка, с. Блистова, с. Дерепівка, с. Осьмаки, с. Ушня, с. Дібрівка	8, в т.ч. лікар – 1, сестра медична – 2, водій - 1
ФАП с. Блистова	с. Блистова, с. Дерепівка	2, в т.ч. фельдшер – 1, сестра медична - 1
ФП с. Осьмаки	с. Осьмаки	Завідувач ФП/фельдшер – 1
ФП с. Ушня	с. Ушня, с. Дібрівка	Молодша медична сестра – 1
Стольненська амбулаторія	с. Стольне, с. Дмитрівка, с. Лазарівка, с. Черногорці, с. Семенівка	7, в т.ч. лікар – 1, сестра медична – 2, водій - 1
ФП с. Семенівка	с. Семенівка	Молодша медична сестра – 1
Синявська амбулаторія	с. Синявка, с. Городище	5, в т.ч. акушерка – 1, сестра медична – 2, водій - 1
ФП с. Городище	с. Городище	Молодша медична сестра – 1